

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

ERIKA MOŽE

Družinski odnosi v proznih delih Nejke Omahen

Diplomsko delo

Mentorica:izr. prof. dr. Mateja Pezdirc Bartol

Univerzitetni študijski program
prve stopnje: Slovenistika

Ljubljana, 2014

Izvleček

Družinski odnosi v proznih delih Nejke Omahen

V diplomski nalogi sem se osredotočila na družinske odnose v pripovednem opusu mladinske pisateljice Nejke Omahen in jih podrobneje analizirala. V analizo sem vključila sedem mladinskih pripovedi: *Silvija*, *Življenje kot v filmu*, *Dež*, *Veliko srce*, *Spremembe*, *spremembe*, *Oh, ta kriza* in *Temno sonce*. Zanje sem se odločila, ker so namenjene približno isti starostni skupini bralcev. Ugotovila sem, da avtorica v svojih delih opisuje različne tipe družin: nuklearne družine z manjšim ali večjim številom otrok, družine z ločenimi starši, reorganizirane družine, enostarševske družine, pa tudi širšo družino, kar je vidno predvsem v delu *Veliko srce*. Poleg različnih tipov družin sem opazovala tudi odnose med starši in otroki ter odnose med sestrami in brati. Avtorica nam predstavi razumevajoče starše, ki svoje otroke podpirajo in jim vedno stojijo ob strani (npr. Špelini starši v delu *Spremembe*, *spremembe*), pa tudi starše, ki svojih otrok ne podpirajo v tolikšni meri (npr. Anabelina mama v pripovedi *Dež*). Odnosi med brati in sestrami pa so tipično najstniški.

Ključne besede: slovenska mladinska književnost, mladinska pripoved, Nejka Omahen, družinski odnosi

Abstract

Family relationship in the prose works of Nejka Omahen

In my thesis, I focused on family relationship in narrative opus of young writer Nejka Omahen and analysed them in detail. My research was based on seven young adults novels: *Silvija*, *Življenje kot v filmu*, *Dež*, *Veliko srce*, *Spremembe*, *spremembe*, *Oh, ta kriza* and *Temno sonce*. I chose them, because they are designed around the same age group of readers. First fact that needs to be highlighted is that different types of families are represented in the works of Nejka Omahen: nuclear families with larger or smaller number of children, divorced families, reorganised families, single-parent families etc. Extended families can also be found in her works – this is best represented in *Veliko srce*. The second finding was related to relationships between parents and children on the one hand and between brothers and sisters on the other hand. The author illustrates an example of both supportive (for example Špela's parents in the story *Spremembe*, *spremembe*) and non supportive parents who do not stand by the side of their children (for example Anabel's mother in the story *Dež*). Relationships between brothers and sisters in Omahen's books are the usual relationships that children have in their teenage years.

Key words: slovenian youth literature, youth story, Nejka Omahen, family relationships

Kazalo

1 Uvod.....	1
2 Avtorica.....	1
3 Mladinski roman ali mladinska pripoved.....	3
4 Skupne značilnosti del Nejke Omahen.....	4
5 Družina.....	6
6 Analiza družinskih odnosov v prozih delih Nejke Omahen.....	7
6.1 Silvija.....	8
6.1.1 Zgodba	8
6.1.2 Kako se najstnice spopadejo z zapoznelo novico o ločitvi staršev	9
6.2 Življenje kot v filmu	11
6.2.1 Zgodba	11
6.2.2 Nerazumevajoča mačeha in strašljiva nova sestra	12
6.3 Dež.....	14
6.3.1 Zgodba	15
6.3.2 Nevihetni oblak, sonce in rahel dež.....	16
6.4 Veliko srce.....	19
6.4.1 Zgodba	19
6.4.2 Kaj je boljše: sirotišnica ali hladna in neosebna družinska hiša?	20
6.5 Spremembe, spremembe.....	22
6.5.1 Zgodba	23
6.5.2 5 najstnikov, 5 družin.....	23
6.6 Temno sonce.....	27
6.6.1 Zgodba	27
6.6.2 Nikoli ni dobro, če dobiš vse, kar si želiš	27
6.7 Oh, ta kriza	30
6.7.1 Zgodba	30
6.7.2 Družina ali Amerika.....	31
7 Sklep.....	34

1 Uvod

V svoji diplomski nalogi bom raziskovala družinske odnose v proznih delih Nejke Omahen. Njen opus zajema dela, ki so namenjena mladostnikom različnih starosti. V svoji analizi se bom omejila na dela, v katerih je glavna junakinja starejša od 13 let. Ta dela namreč tvorijo skupino, ki je namenjena bralcem približno iste starosti. S tem sem iz analize izločila dela, kot so npr. *Prigode Poprove Pipi* in *Zvezde z odra*, kjer so glavne junakinje mlajše, dela pa so posledično preprostejša in namenjena mlajšim najstnikom. V svojo raziskavo pa bom vključila naslednja besedila: *Silvija*, *Življenje kot v filmu*, *Dež*, *Veliko srce*, *Spremembe, spremembe*, *Temno sonce* in *Oh, ta kriza*. Avtorica se sicer v svojih delih posveča različnim mladostniškim problemom, kot so prve zaljubljenosti, uporništvu, uživanje alkohola in njegove posledice ipd. A v vsakem delu so zelo poudarjeni odnosi v družinah. Ali je družina velika ali majhna, razumevajoča in povezana ali pa so družinski člani popolnoma odtujeni med seboj, enostarševska družina, družina z ločenimi starši ali pa običajna družina z očetom in mamo. V diplomski nalogi bom najprej predstavila avtorico, Nejko Omahen, ki je že v najstniških letih postala znana mladim bralcem po celi Sloveniji. Nato pa bom na kratko opisala zgodbo posameznega dela in se podrobneje posvetila analizi družinskih odnosov v njih. Z mladinsko prozo so se v Sloveniji ukvarjali Dragica Haramija, Marjana Kobe, Igor Saksida, Mateja Pezdirc Bartol idr., a se nihče ni podrobneje ukvarjal s prozo Nejke Omahen. Takšna analiza njenih mladinskih pripovedi torej še ni bila narejena, zato bo ta diplomska naloga doprinesla k raziskanosti njenih del.

2 Avtorica

Nejka Omahen se je rodila 6. februarja 1983 in otroštvo preživela v Šmartnem pri Litiji. Po končani osnovni šoli je obiskovala Gimnazijo Bežigrad, nato pa na Filozofski fakulteti v Ljubljani študirala primerjalno književnost in geografijo in tudi diplomirala. Pisati je začela že zelo zgodaj. V prvem razredu je napisala svojo prvo knjižico z naslovom *Mesojedca roža*, ki je obsegala tri strani. Nadaljevala je šele med počitnicami pred sedmim razredom, ko jo je mama spodbujala, naj ponovi snov iz slovenščine. Ni se želela posvečati slovnici in tako ji je na pamet padla ideja, da bi napisala knjigo. Nastal je *Dnevnik Vanje Juvan*. Ta in nekaj

naslednjih knjig so izšle le v domači založbi. V naslednjih mesecih so mlado pisateljico in njene prijateljice navdušile knjige iz zbirke *Baletni copatki*. Po njihovem vzoru je Nejka Omahen napisala tri knjige v zbirki *Zvezde*. Že njena naslednja knjiga, *Silvija* (1999), pa je izšla pri založbi DZS, tako kot vse njene naslednje knjige. Napisala jo je konec osmega razreda (Omahen 2000: 301–302). Kmalu pa so ji sledile knjige *Življenje kot v filmu* (2000), *Dež* (2001), *Veliko srce* (2002), *Prigode Poprove Pipi* (2004), *Spremembe, spremembe* (2007), *Temno sonce* (2009) in *Oh, ta kriza* (2010). Nejka Omahen v svojih delih opisuje glavne junakinje v obdobjih, v katerih je sama že bila in o katerih lahko piše tudi iz izkušenj. Tako je npr. naslovna junakinja njenega prvega širše znanega romana, *Silvija*, sedmošolka, medtem ko je Nejka med pisanjem te knjige obiskovala osmi razred.

Avtorica v Sloveniji velja za neke vrste fenomen. Prvo daljšo knjigo je namreč izdala že v prvem letniku gimnazije, nato pa do konca gimnazije napisala vsako leto eno. Že ti podatki jo v slovenskem prostoru delajo nekaj posebnega, dokončno pa jih potrjuje dejstvo, da je bila Nejka Omahen s svojimi deli med mladimi bralci dobro sprejeta. To dokazuje dejstvo, da je bila njena prva knjiga, *Silvija*, razglašena za *Mojo najljubšo knjigo leta 2000* (Jamnik 2001: 261). Največji uspeh v tej akciji, v kateri mladi bralci po celi Sloveniji v knjižnicah glasujejo za svojo najljubšo domačo in tujo knjigo preteklega leta, je doživela leta 2004, ko so bile kar štiri njene knjige uvrščene med prvih 10 knjig na seznamu domačih avtorjev (www.najknjiga.si).

O njeni mladosti je pisalo tudi veliko kritikov, ki so sicer priznavali, da zaradi njene mladosti dela še niso dovršena, a ji je zaradi njihove priljubljenosti med mladimi bralci to oproščeno. Tilka Jamnik je npr. zapisala: »Velika prednost je, da Nejka Omahen že manj kot 18-letna zna in zmore napisati knjige, ki jih njeni vrstniki radi berejo. Literarne obrti se bo pisateljica z leti že naučila. Za Nejkino literarno ustvarjanje je odločilno in obetajoče dejstvo, da je izmišljanje oseb, imen in dogodivščin zanjo zabavno in v ustvarjanju uživa.« (Jamnik 2001: 263)

O pomembnosti tega, da je začela pisati tako mlada, so vprašali tudi Nejko Omahen, ki je na vprašanje odgovorila z naslednjimi besedami: »Mladost se mi pri pisanju, vsaj takšne literature, kot jo pišem, ne zdi pomembna. Je pa res, da jo precej poudarjajo, ker pač mladi avtorji pri nas niso pogosti. Pravzaprav ne poznam nobenega. Drugače so v Sloveniji knjige izdajali tudi že mlajši od mene, ampak krajše stvari. Niso pa zares znani. Mladost je moja prednost pred starejšimi avtorji, ki so imeli drugačno mladost od nas, ker je zdaj drug tempo ... Vsi mi govorijo, da pač pišem tako, kot je v resnici. Še posebej za *Silvijo* pravijo, da bi

bila lahko vsaka punca. Poleg tega tudi jaz še zmeraj živim tako življenje in mi je o tem laže pisati. Sicer pa načeloma pišem samo o dve, tri leta mlajših od mene. O tem, kar sem že doživela ne tako daleč nazaj.« (Voglar 2001: 58)

3 Mladinski roman ali mladinska pripoved

Dragica Haramija mladinsko prozo deli na kratke in dolge prozne vrste. Med daljša mladinska prozna besedila uvršča fantastične pripovedi, realistične pripovedi (povesti) in realistične ter fantastične mladinske romane (Haramija 2005: 27). Dela Nejke Omahen lahko brez velikega razmisleka uvrstimo pod realistična prozna dela, nekoliko bolj zahtevna pa je opredelitev njenih del kot mladinsko pripoved ali mladinski roman.

Pripoved ali povest je manj dovršena in zahtevna kot roman. Obseg povesti je praviloma manjši kot obseg romana in daljši kot v noveli. Za povest je značilno, da ostaja strogo pripovedna in torej ne pozna prožnosti, ki odlikuje notranjo zgradbo romanov, segajočo od epskega do lirskega, dramskega in celo esejističnega romana. Glavno v povestih je pregledna zgodba z več dogodki, z jasno zastavljenim začetkom in koncem. Motivno-tematsko je njena podlaga običajno preprostejša, manj zahtevna in tehtna kot v romanih, kot da je namenjena preprostejšim bralcem. V novejši književnosti se izraz povest uporablja zlasti za nekatera mladinska pripovedna dela (Kos 2001: 157–158).

Velik del slovenske pripovedne produkcije za mlade torej uvrščamo med mladinske pripovedi, saj Dragica Haramija opozarja, »da ne sodijo vsa književna dela, namenjena najstnikom, hkrati med mladinske romane, temveč je to oznaka za majhen del mladinske književnosti. Mladinski roman ima sicer dokaj natančno opisan glavni literarni lik, le-ta je mladostnik v težavnem pubertetnem obdobju, književni prostor in čas sta precej natančno določljiva, ni pa pretirane večplastnosti, saj mladi bralec sprejema predvsem (zanimivo) zgodbo. Pripovedovalec je najpogosteje prvoosebni, to je glavni literarni lik, ki je pogosto tudi naslovni lik mladinskega romana, in pripoveduje o svojem življenju, kar povsem ustreza težnji romana, da je njegova stalnica vendarle sfera zasebnega.« (Haramija 2005: 33) Tudi v mladinski književnosti je prisoten žanrski sinkretizem, temeljni žanri slovenskega realističnega mladinskega romana so: avanturistični mladinski roman, ljubezenski mladinski roman, socialno-psihološki mladinski roman in roman »v kavbojkah« ali jeans roman (Haramija 2005: 33).

Po teh opredelitvah mladinskega romana, bi sem lahko prišteli tudi dela Nejke Omahen. A to dejstvo izpodbija naslednja definicija: »Roman je običajna označba za veliko pripovedno obliko v prozi. Praviloma prikazuje prepletena zunanja dejanja ter opisuje notranja stanja in razvoje, ki predstavljajo kot individualne usode subjektovo projekcijo pogojev resničnosti. Širina prikazovanja, predvsem pa zahteve po bralčevi sposobnosti recepcije, so vodile k temu, da se je termin roman na področju otroške in mladinske književnosti uveljavljal v zelo skromni meri.« (*Lexikon der Kinder- und Jugendliteratur* v Haramija 2003: 172)

Dela Nejke Omahen lahko tako opredelimo kot mladinske pripovedi, saj se njeni glavni liki skozi zgodbe pretirano ne razvijejo in spremenijo ter ne pridejo do zelo pomembnih življenjskih spoznanj in odločitev. Njena dela tudi ne zahtevajo pretirane bralčeve sposobnosti recepcije, saj ne opisujejo zapletenih zgodb, iz katerih bi moral bralec sam izluščiti pomembne stvari. Avtorica nas varno vodi skozi zgodbo in nas tudi varno pripelje do konca, brez velikih presenečenj. Zgodba je preprostejša kot v romanih. Najstniške in druge probleme v zgodbi samo nakaže in se vanje ne pretirano pogloblja. Ko npr. opisuje Adelinine težave zaradi nenadne slepote v knjigi *Temno sonce*, se ne poglobi v njeno razmišljanje in težave, ampak samo prikazuje njeno trpljenje ob novonastalem položaju in to, kako na koncu pride do spoznanja, da se da živeti tudi s slepoto. Njeni težavni odnosi do ljudi niso podrobneje prikazani in razloženi. Ona se enostavno noče pogovarjati z drugimi ljudmi, češ da je nihče ne razume, a to je tudi vse, kar izvemo o tem.

4 Skupne značilnosti del Nejke Omahen

V analizo sem vključila sedem mladinskih pripovedi Nejke Omahen, ki jih lahko po treh modelih realistične mladinske proze Marjane Kobe uvrstimo v drugi in tretji model, saj so glavne junakinje stare med 13 in 17 let. Če pogledamo na te tri modele Marjane Kobe z vidika družinskih odnosov, lahko rečemo naslednje: v prvem modelu je glavni literarni lik otrok v razvojnem razponu od najzgodnejšega otroštva do nekako 8., 9. leta starosti, ki je postavljen v ožji ali širši družinski krog z nenehno, čeprav včasih na obrobje dogajanja potisnjeno varno navzočnostjo staršev, starih staršev in drugih otrokovih bližnjih sorodnikov; v drugem modelu najdemo realistične tekste, ki kot sprejemnike predvidevajo bralce obeh spolov med 10. in 12. oz. 14. letom, kjer se mladostnik postopoma trga iz družinskih vezi v prve poskuse samostojnega odkrivanja sveta ter potrjevanja samega sebe v njem; v tretjem modelu pa najdemo dozorevajoče mladostnike med 15. in 18. letom, ki so vrženi v svet odraslih in bolj

ali manj boleče odkrivajo njegove koordinate, hkrati pa hlastno in praviloma samotno iščejo lastno podobo (Kobe 1987: 165–179). V delih Nejke Omahen nastopajo sedmošolke, osmošolke in gimnazijke, ki se spopadajo s problemi odraščanja.

Vsem obravnavanim delom lahko najdemo nekaj skupnih značilnosti. V vseh je glavna junakinja dekle, najstnica, med 13. in 17. letom starosti. Vse se spopadajo s tipičnimi najstniškimi težavami, ki se tičejo šole, družine, prijateljstva in ljubezni. V vseh delih Nejke Omahen je torej prisotna ljubezenska tematika, ki je v nekaterih delih bolj v ospredju, v drugih pa manj. Dragica Haramija je v svojem članku *Ljubezen v mladinski književnosti* podala nekaj skupnih značilnosti mladinskih ljubezenskih zgodb: veliko humorja, lahkotna zgodba in konci, ki niso srečni, kot je to navada v nemladinski književnosti, temveč so odprti, nakazujejo pa upanje na ljubezenski uspeh. Ljubezensko pripovedno prozo deli v dve skupini: prvo tvorijo besedila, ki so namenjena otrokom med 10. in 13. letom starosti, kjer je glavna tema prva zaljubljenost (npr. zapleti ob izpovedovanju ljubezni, če do takšnih izpovedi sploh pride; razjasnjevanje, kdo je komu všeč; kako »izvesti« prvi poljub, prvi dotik in držanje za roke); v drugo skupino pa sodijo ljubezenske zgodbe, ki so namenjene mladostnikom, ki so stari več kot 14 let, in kjer se tematika veže na prve spolne izkušnje (Haramija 2001: 102–103).

Večina del Nejke Omahen sodi v prvo skupino ljubezenske pripovedne proze. Kljub temu da so nekatere glavne junakinje stare že 15 let, se večina njihovega sveta vrti okoli prve zaljubljenosti, prvega poljuba ipd. V drugo skupino bi lahko uvrstili le knjigo *Temno sonce*, v kateri se sedemnajstletna glavna junakinja spopada tudi s prvimi spolnimi izkušnjami. Lahko pa za vsa dela Nejke Omahen trdimo, da je v njih veliko humorja in da je zgodba lahkotna. Kljub temu da se nekatere knjige ukvarjajo s temačnejšimi tematikami, kot so rasizem, smrt, prekomerno pitje alkohola ipd., je vse skupaj predstavljeno na lahkoten način in brez pretiranega problemskega poglobljanja. In če sledimo definiciji mladinske ljubezenske proze, ki jo je postavila Dragica Haramija, lahko rečemo tudi, da konci v delih Nejke Omahen niso srečni, ampak je možnost ljubezenskega uspeha samo nakazana. Kako se bo zgodba odvijala naprej, pa si moramo predstavljati sami.

5 Družina

Družina je družbena skupina z naslednjimi značilnostmi: skupno bivališče, ekonomsko sodelovanje (vključuje delitev med moškim in ženskim delom, lovom in nabiranjem ter gospodinjenjem), reprodukcija. Vključuje odrasle osebe obeh spolov, od katerih vsaj dve vzdržujeta družbeno dovoljeno zvezo, in enega ali več otrok, lastnih ali posvojenih, odraslih oseb, ki vzdržujejo spolno zvezo (Lawson, Moores in Jones 2004: 20). Ta definicija ne vključuje vseh tipov družin, ki so se začeli pojavljati predvsem v sodobni družbi. Definira univerzalno družino. Za univerzalno bi lahko imenovali nuklearno družino, ki je univerzalna v tem smislu, da obstaja kot osnovni element in na ta način daje možnosti za razširjene in poligamne družine (Lawson, Moores in Jones 2004: 20).

Obstaja več tipov družin: nuklearna družina (starša z nedoraslima otrokoma, majhne družine so značilnost 20. stoletja), nuklearna družina z večjim številom otrok (prevladovala ob koncu 19. stoletja), vertikalno razširjena družina (tri generacije v istem gospodinjstvu), matrifokalna družina (dve ali več generacij žensk v istem gospodinjstvu z nedoraslimi otroki), horizontalno razširjena (v enem gospodinjstvu vključuje družine bratov in sester), reorganizirana (mešana) družina (uveljavlja se kot posledica velikega števila ločitev in ponovnih sklenitev zakonskih zvez), pari brez mladoletnih otrok, samsko gospodinjstvo, enostarševska družina (mati oz. redkeje oče z nedoraslimi otroki; pogosto začasna ureditev razmer pred vstopom v reorganizirano družino), skupno gospodinjstvo (Lawson, Moores in Jones 2004: 19).

Od sredine 20. stoletja so se spremenili družinski odnosi. Odnos med materjo in otrokom se je spremenil, saj je porastlo število zaposlenih mater s polnim in delnim delovnim časom, na trg dela pa se vrnejo, ko so otroci še mladi. Število samohranilskih družin se je podvojilo, kar je bolj posledica prostovoljne izbire, razveze, ločenosti, kot pa smrti zakonca, kakor je bilo v preteklosti. To je nov tip družine, ki naznačuje spremembo struktur in je znak ženske neodvisnosti. A otroci nimajo moških zgledov in zato zaidejo v prestopništvo in so neuspešni v izobraževanju. Kar pa se tiče širšega sorodstva, imajo družine zaradi geografske in družbene ločenosti manj stikov s širšo družino. To krepi zakonske vezi, a preveč obremenjuje nuklearno družino (Lawson, Moores in Jones 2004: 31).

V sodobnem času se torej družine in družinski odnosi spreminjajo. Alenka Švab v svoji knjigi *Družina: od modernosti k postmodernosti* piše, da na eni strani podatki kažejo na to, da tradicionalna družina danes obstaja le še kot ideologija. A če pogledamo bolj natančno, je

veliko tudi indicev o tem, da je družina ljudem še vedno zelo pomembna. Klasična nuklearna družina – družina z zaposlenim očetom, materjo gospodinjo in povprečno dvema otrokoma – ki je veljala za najbolj funkcionalno družinsko obliko v modernosti, ni več zveličavni vzorec. Vedno bolj narašča število ločitev, s tem pa narašča število enostarševskih družin. Po drugi strani pa je vedno več tudi ponovnih porok. Ljudje, ki se razvežejo, si pogosto kasneje v življenjskem poteku ustvarijo nove družine (Švab 2001: 177).

Švabova zapiše tudi, da družinsko življenje danes bolj kot karkoli zaznamujejo raznolikost, kompleksnost in spremenljivost. Tu pa ne moremo več govoriti o naključjih ali prehodnosti, ampak o družinskih spremembah kot postmoderni specifikki. Družbena funkcionalnost družine, ki je tipična za moderni model, se lahko spreminja le v toliko, v kolikor se tudi pomembno spremeni oz. spreminja, in sicer skozi proces družinske pluralizacije. Če naj družina še naprej opravlja svoje temeljne funkcije, se mora tudi spremeniti oz. sprejeti načelo spreminjanja in pluraliziranja kot pogoj svojega obstoja. To je novost družinskega življenja v postmodernosti (Švab 2001: 178–179).

Spremenili pa so se tudi načini družinskega življenja. Še pred desetletji je prevladovala nuklearna družina, poleg nje pa so bile samo še redke enostarševske družine (največkrat matere samohranilke). Danes je slika mnogo bolj pisana: neporočeni pari z otroki ali brez njih, reorganizirane družine, istospolne družine, enostarševske družine, ki nastajajo bodisi kot posledica razvez bodisi kot posledica odločitev žensk, da bodo živele brez partnerja. Družinsko življenje si lahko vsak organizira po svoje. To ni več neka statična oblika ali način življenja, ampak se vseskozi spreminja. Ljudje danes mnogo bolj pogosto kot kadarkoli prej in vedno hitreje prehajajo iz enega načina (družinskega) življenja v drugega. Družinski poteki niso več strogo linearni in predvidljivi, dogodke v družinskem poteku pa je zelo težko napovedati (Švab 2001: 179).

6 Analiza družinskih odnosov v proznih delih Nejke Omahen

V nadaljevanju se bom posvetila analizi družinskih odnosov v posameznih delih Nejke Omahen. Pri tem bom opazovala, ali je tudi v njenih delih viden razpad tradicionalne družine in povečan delež ločenih, reorganiziranih in enostarševskih družin. Opazovala bom tudi, kakšen vpliv ima na življenje družine širše sorodstvo. Zanimalo me bo, kakšen je odnos med starši in otroki. Ali starši otroke podpirajo in jih razumejo ali pa v družini vlada nasilje,

manipulacija in celo posesivnost. Podrobneje bom torej analizirala, kakšen je odnos med materjo in hčerjo oz. sinom ter odnos med očetom in sinom oz. hčerjo. Poleg tega pa me bo zanimalo tudi, kakšen vpliv imajo dejanja staršev na njihove otroke. Otroci se v težkih trenutkih naslonijo na svoje brate in sestre, zanimiv pa je tudi odnos med njimi, kadar je v družini vse v redu. Zato bom nekoliko več pozornosti namenila tudi odnosom med brati in sestrami. Opazovala bom, koliko so navezani eden na drugega, koliko se skupaj zabavajo in koliko se med seboj zbadajo, kar je za najstnike zelo značilno.

6.1 Silvija

Mladinska pripoved *Silvija* je izšla leta 1999 pri založbi DZS, v zbirki *Dober dan, roman!* Je prva knjiga Nejke Omahen, ki je prišla v roke širšemu krogu bralcev. Med mladimi je bila dobro sprejeta, razglašena je bila za *Mojo najljubšo knjigo leta 2000*, od takrat pa se drži v samem vrhu najpriljubljenejših knjig med mladostniki (www.naj-knjiga.si). Tako kot vsa dela Nejke Omahen je napisana v knjižnem jeziku, kar za mladinsko književnost ni ravno tipično. Pripovedovalec je prvoosebni, saj zgodbo pripoveduje sedmošolka Silvija. Knjiga ima predgovor, v katerem se Silvija predstavi, temu pa sledi 24 poglavij. Zgodba se odvije med septembrom in avgustom, vsakemu mesecu pa je avtorica namenila dve poglavji.

6.1.1 Zgodba

Zgodbo pripoveduje sedmošolka Silvija, ki opisuje svoje vsakodnevno življenje, najstniške probleme in zaljubljenosti. Zgodba se odvrti v enem letu, začne se septembra z začetkom novega šolskega leta, konča pa avgusta ob zaključku poletnih počitnic. Dogaja se v manjšem kraju Šmartno, nekaj malega v Ljubljani in Italiji, Silvijina družina pa se odpravi na počitnice na Roglo in na Rab. V zgodbi spremljamo nagajanje sedmošolk s Silvijo na čelu osmošolkam, med katerimi je tudi njena sestra Brina; šolsko ekskurzijo in šolo v naravi; Brinino valetu in zaključne teste v osmem razredu osnovne šole, ki so pomembni za vpis na srednjo šolo; počitniško delo ipd. Silvijina mama svojim hčerkam predstavi svojo najboljšo prijateljico iz osnovnošolskih dni, Mileno Bregar. Ta ima dva sinova, Damjana in Petra. Družini se začneta veliko družiti, večkrat pripravita skupne piknike, skupaj grejo na smučanje in na morje. Brina in Damjan se zaljubita, medtem ko se Silviji Peter, s katerim sta enako stara, zdi butast. Najstniško zaljubljenost lahko spremljamo pri Silvijini najboljši prijateljici Niki, ki se je na morju zaljubila v Boštjana, pri Silviji, ki je prepričana, da je zaljubljena v Mateja, katerega je spoznala na smučanju, a se je na koncu izkazalo, da je ta bolj primeren za njeno prijateljico

Majo in pri Brini, ki za nekaj časa konča zvezo z Damjanom, ker se izkaže, da jo je ta prevaral z njeno najboljšo prijateljico. Na koncu se vse srečno konča, Brina in Damjan sta spet skupaj, Brina si dobi novo najboljšo prijateljico, Silvija pa nazadnje ugotovi, da je v bistvu že ves čas zaljubljena v Petra. Ta ji prizna, da je tudi on zaljubljen vanjo in počitnice se končajo v veselem vzdušju.

6.1.2 Kako se najstnice spopadejo z zapoznelo novico o ločitvi staršev

Družina Mlakar je enostarševska družina, saj sta starša ločena. Silvija, Brina in Aleks živijo z mamo v majhnem stanovanju, v katerem imajo skupno sobo, kar je za tri najstnice kar naporno. Mama je učiteljica na osnovni šoli, oče pa živi v Nemčiji, kamor je odšel takoj po ločitvi. Dekleta so za ločitev izvedela šele mnogo let kasneje, ko je oče prišel na obisk in povedal, da se bo v Nemčiji znova poročil in si tako ustvaril reorganizirano družino. Pred tem so bile hčerke prepričane, da se je oče pač samo odselil. Novica o vnovični poroki jih je šokirala, pa tudi to, da ima oče po novem veliko denarja. In kot pravi Tina Cipot Mal, Silvija spozna, da mozolj na čelu ali nesrečna simpatija nista največji težavi, s katerima se spopadajo najstniki (Cipot Mal 1999: 19).

Avtorica Nejka Omahen je v intervjuju razložila, kaj si misli o družinah z enim staršem in navezanosti otrok na tistega, s katerim živijo: »Takšno življenje se mi zdi drugačno. V družinah z enim staršem so otroci bolj navezani nanj. Hkrati pa ti npr. mami pomeni malo tudi očeta. Zdi se mi, da je takim staršem težko – če si mami, je hkrati težko biti tudi oči. Povrh vsega včasih ne morejo dosti storiti – če recimo sin potrebuje očeta, in tega ni.« (Voglar 2001: 58)

Tudi v Silvijini družini se pokaže, da so hčerke bolj navezane na mamo, saj je v bistvu samo ona tista, ki jih vzgaja. Ko jim je oče ponudil, da se preselijo k njemu in njegovi Irmi, so ga zavrnilo. Odločile so se, da bodo ostale pri mami. Na očeta je bila sicer najbolj navezana Aleks, a tudi ona se je odločila, da ne bo živela z njim. Očeta dolgo ni bilo v njihovem življenju, nato pa se je kar naenkrat pojavil na vratih z novim dekletom in pričakoval, da bo vse po starem. A ni vedel, koliko so njegove hčerke v tem času odrasle in koliko so se spremenile. Predvsem pa ni razumel, da ni pomemben samo denar. Misлил je, da bodo dekleta izbrala življenje z njim, ker je zdaj bogat in jim lahko nudi vse, kar bi si zaželele. A nič ne pomaga, če jim do zdaj ni izkazoval dovolj ljubezni in ga ni bilo tam, ko so ga potrebovale. Ljubezen pa praviloma premaga vsak denar.

Nazadnje jih je oče povabil k sebi na obisk, da vidijo, kako živi. Med zimskimi počitnicami sta se k njemu odpravili Silvija in Aleks. Ugotovili sta, da je oče z novo službo postal res bogat. Z Irmo in njeno sestro Riko je živel v veliki hiši, kjer je bila ena soba velika kot celo njihovo stanovanje. Pričakovano bi bilo, da bi si oče za ta enotedenski obisk svojih hčera v službi vzel dopust in dneve preživel izključno z njima. A on je normalno hodil v službo, dekleti pa prepustil v skrb Riki, s katero se nista najbolje razumeli, saj nista govorili nemško, ona pa niti slovensko niti angleško. Enake probleme sta imeli pri sporazumevanju s svojo novo mačeho, Irmo.

Silvija je njune počitnice opisala takole: »Nihče se ni preveč menil za naju. Le oče nama je namenil kakšno besedo. Veliko je govoril o sebi in svoji 'novi družini'. Izvedeli sva, da je Rika stara sedemnajst let in se ukvarja z manekenstvom. Irma je približno dvanajst let starejša, torej se bliža tridesetim. Oče je očitno kazal, da je z njima veliko bolj zadovoljen kot s svojo 'staro družino'. Ravno pravi sta bili zanj, ti sestri Ziege!« (Omahen 1999: 114)

Ker se dekleta niso želela preseliti k njemu, se je oče odločil, da jim bo s svojim denarjem omogočil boljše življenje v Sloveniji. Že pred tem potovanjem v Nemčijo je mama Silvijo, Aleks in Brino presenetila z novico, da se bodo preselile v hišo. Oče je poskrbel, da bodo obnovili staro hišo poleg njihovega bloka in vse to tudi plačal. Hiša je bila zgrajena že ob koncu poletnih počitnic. Tisto, kar pa je vse najbolj veselilo, je bilo dejstvo, da bo imela v novi hiši vsaka svojo sobo in s tem tudi košček zasebnosti, ki je v starem stanovanju niso poznale.

Zanimiv je tudi odnos med sestrami, ki so si med seboj zelo različne. Najmlajša Aleks je zelo pametna, v prostem času bere enciklopedije, rada ima tehniko in obiskuje tehnični krožek, kjer je edina punca. S starejšima sestrama se dobro razume. Najstarejša Brina je zelo lepa, pa tudi pametna, v šoli ima vedno le odlične ocene. Prepričana je, da je pametnejša od Silvije in jo ves čas zbada, da je starejša in lepša. Silvija pa se zelo razlikuje od svojih sester. Je bolj športen tip, rada igra košarko. Največja trenja v družini se odvijajo med Brino in Silvijo. Silvija vedno dobi kakšno zabavno idejo, kako bi Brini zagrenila življenje. Poleg tega, da jo ves čas zbada, ji veliko nagaja. Enkrat ji je npr. v kozarec za umivanje zob natočila milnico. A tudi Brina ji ne ostane dolžna. Ker je ljubosumna na Silvijo, ki je boljša v pisanju spisov, ji ne pove za sestanek za Cankarjevo tekmovanje. Silvija je tako jezna nanjo, da jo določi za žrtev sedmošolskega zafrkavanja osmošolk. Tako najgrši fant na šoli, Sinko, dobi ljubezensko pisemce, napisano z Brinino pisavo. A med Brino in Silvijo se v težkih trenutkih pokaže tudi

sestrska ljubezen. Ko Silvija ugotovi, da se po Brininem Damjanu vesi njena najboljša prijateljica Rebeka, je zelo razburjena, saj gre vendar za njeno sestro:

»Ubila jo bom! Že res, da je Brina večino časa zoprna koza, ampak še zmeraj je moja sestra. In nihče ne bo zafrkaval moje sestre! No, razen mene. Samo da dobim tisto kravo v roke! Bo že videla, kdo je Silvija Mlakar!« (Omahen 1999: 103)

Najverjetneje so to tipični najstniški odnosi med sestrama približno istih let. Kljub temu, da se ne preneseta in se veliko kregata, v težkih trenutkih znata stopiti skupaj in si pomagati.

6.2 Življenje kot v filmu

Mladinska pripoved *Življenje kot v filmu* je izšla leta 2000 pri založbi DZS v zbirki *Dober dan, roman!* Leta 2002 se je v akciji *Moja najljubša knjiga leta 2002* uvrstila na drugo mesto in se tudi v naslednjih letih visoko uvrščala (Jamnik 2002: 391). Po tej zgodbi je bil leta 2005 posnet istoimenski mladinski film. Tudi ta knjiga je napisana v knjižnem jeziku. Zgodba se dogaja v Ljubljani in majhnem kraju blizu Ljubljane med avgustom in novembrom. Pripoveduje jo štirinajstletna Julija, ki je tudi glavna junakinja. Spremljamo torej prvoosebno pripoved. Knjiga ima prolog, za katerega nam avtorica da vedeti, da se dogaja avgusta, in v katerem izvemo vse o Julijini trenutni družini. Temu sledi 26 poglavij in epilog, ki se odvija v mesecu novembru.

6.2.1 Zgodba

Julija se je z očetom Jernejem, ki je režiser, in bratcem Filipom preselila iz Ljubljane v manjši kraj v njeni okolici. Živet so šli k Leji, v katero se je Jernej zaljubil, in njeni hčerki Jasni. Julija in Jasna sta bili enako stari in postali sta sošolki. Julija se je v novem kraju dobro razumela s sošolci in se spoprijateljila s Kiti, s katero sta na koncu ugotovili, da sta sestrični. Tu se je tudi prvič zaljubila, in sicer v sošolkega brata Tima. A Julijino življenje se je v novem kraju tudi zelo otežilo, nova sestra Jasna ji je povsod sledila. Ker sama ni imela prijateljev, si je Julijo zamislila kot svojo najboljšo prijateljico. Želela si je postati takšna kot ona. Omislila si je enak videz, skušala pa je oponašati tudi njeno obnašanje. Ker pa si je želela Julijo le zase, je bila ljubosumna na vse, ki jih je imela Julija rada, tako na Filipa, kot na Tima in na sošolce. Te je poskušala odstraniti s poti. Ko je kazalo, da bo dokončno izgubila Julijo, ker naj bi se ta z očetom in bratom preselila nazaj v Ljubljano, je povzročila prometno nesrečo. K sreči so jo vsi dobro odnesli, dobro pa je kazalo tudi Timu, ki so ga našli po treh

dneh zmrzovanja v gozdu, kamor ga je zvalila Jasna. Julijina družina se je nato preselila nazaj v Ljubljano, kamor je prišla živeti tudi Kiti s svojo mamo in babico. Jernej pa je nazadnje dal Jasnino glavno vlogo v svojem najnovejšem filmu svoji hčerki, ki si je to od nekdaj želela.

6.2.2 Nerazumevajoča mačeha in strašljiva nova sestra

Družina Jordan je enostarševska družina, a za razliko od družine Mlakar iz *Silvije*, to ni postala z ločitvijo. Julijina in Filipova mama je umrla za rakom, ko sta bila še majhna. Do njene bolezni so bili srečna štiričlanska družinica. Po njeni smrti pa so se navadili živeti sami. Med seboj so bili zelo povezani. Oče je bil zaradi službe veliko odsoten, tako da je bila Julija zelo samostojna in je skrbela tako za bratca kot za očeta. Po selitvi sta otroka dobila mačeho Lejo in novo sestro Jasno, s tem pa so postali reorganizirana družina. Leja že na začetku Juliji in Filipu ni bila všeč. Predvsem pa niso držale njene besede, ki jih je rekla Juliji ob njihovem prihodu v novi dom, in sicer: »Upam, no, pravzaprav vem, da se bova tudi medve dobro razumeli.« (Omahen 2000: 37) Filip in Julija sta se v novem domu počutila zapostavljeno. Oče, Leja in Jasna so skupaj izgledali kot srečna družinica, oče se ni več veliko pogovarjal s svojima otrokoma in kljub temu da je pred selitvijo obljubil, da bo zdaj manj delal in bodo skupaj preživljali več časa, sta z Lejo veliko popoldnevo preživela v službi. Od novega življenja si je Julija najbolj obetala to, da ji ne bo treba več kuhati, saj naj bi za to poskrbela njena nova mačeha. A se je uštela, Leja namreč sploh ni znala kuhati. Tako je v bistvu na Julijo padlo še večje breme, saj je morala skrbeti še za več ljudi.

Zanimiv pa je tudi Lejin odnos do svoje hčerke Jasne. Do nje se obnaša zelo posesivno in ukazovalno. Jasna pravzaprav nima svoje lastne volje, ampak v vsem uboga mamo. Izkaže se, da je bila Jasna že od otroštva rahlo motena osebnost, kar pa je njena mama s svojo posesivnostjo le še spodbujala. Ker je bila sramežljiva, ni imela prijateljev, mama pa jo je spodbujala, da nikogar ne potrebuje. Kmalu si je začela izmišljati različne zgodbe, s katerimi se je tolažila. O vsakem človeku si je ustvarila mnenje in izmislila zgodbo, ki po navadi ni bila resnična. Predvsem pa svoje mame resnično ni marala.

Leja je na začetku do Julije res dokaj prijazna, a njuni odnosi se začnejo krhati, ko Leja ugotovi, da je Julija pametnejša od Jasne, saj se ji ni treba skoraj nič učiti, pa domov nosi same petice. Poleg tega si je Julija hitro našla nove prijatelje, ki so jo vabili na svoje zabave, kamor Jasna ni bila povabljena, saj ni imela nobenega prijatelja. Leja se je takoj razjezila in Juliji prepovedala, da bi šla na zabavo, njen oče pa ni nič rekel, kar je Julijo najbolj prizadelo.

Leja se je tudi drugače zelo grdo obnašala do Julije, ki je velikokrat dobila pripor. In tudi pri tem ji oče ni veliko pomagal. A Julija je vse mirno prenesla, dokler se Jasna ni začela oblačiti enako kot ona, si naredila enako frizuro kot ona in si nazadnje kupila rjave leče, da je uničila še zadnjo razliko med njima, saj je imela sama po naravi modre oči, Julija pa rjave. Ko je Jasna prišla v šolo enako oblečena kot Julija, se je ta močno razburila. Leja je njeno razburjanje imenovala za neutemeljeno:

»To je pa že preveč. Za vsako stvar si takoj ljubosumna na Jasno. Prav, morda je bilo naključje. Vidim, da se Jasna ne sekira. Ampak ne, tebe kar razganja od besa. Ker je Jasna pač lepša od tebe. Najsebičnejše dekle si, kar jih poznam.« (Omahen 2000: 114)

Julija je do takrat veljala za prijazno in popustljivo dekle, ki ni vajeno ugovarjati in biti zoprno. Zdaj pa je prvič na glas povedala, kaj si misli o Leji: »Navadna načičkana afna si, ki kar naprej ščiti svojo ubogo punčko! Jasno razvajaš kot koklja svoje pišče! Ves čas jo zagovarjaš in jaz imam tega dovolj. Sita sem tega, da sem vedno jaz vsega kriva!« (Omahen 2000: 114)

A kljub temu da je povedala samo resnico, se oče ni strinjal z njo in jo ostro napadel: »Kako si drzneš tako govoriti? Sploh ne vem, kaj se dogaja s tabo. Včasih si bila tako mirna in prijazna, zdaj pa se mi zdi, kot da ves čas samo iščeš težave.« (Omahen 2000: 114)

Oče ni razumel hčerkinе stiske. Ni razumel, da trpi zaradi novega okolja in ker on nima časa zanjo. Včasih je bila res pridna in mirna punčka, ki se je izogibala težavam. A Leja je v njej zbujala le najslabše. Ves čas se je namreč spravljala nanjo in jo krivila za vse mogoče. Še večjo moč pa ji je dajalo dejstvo, da se oče nikoli ni postavil na Julijino stran.

V teh težkih življenjskih okoliščinah, ko se je morala Julija ukvarjati z vedno jezno Lejo in vedno bolj posesivno Jasno, se je veliko bolj zblížala s svojim bratom Filipom. Eden v drugem sta našla oporo, kadar se njun oče ni zmenil zanju. Julija je oporo našla tudi v Kiti, s katero sta najprej postali dobri prijateljici, nato pa ugotovili, da sta sestrični. Filip in Kiti sta Julijo podpirala, ko je Jasna postajala vedno bolj čudna. Ni marala, da se Julija druži s komerkoli drugim. Ker je bila sama vedno bolj sramežljiva in je občudovala Julijo, ki se je znala postaviti zase, ji je želela biti čim bolj podobna. Tako se je začela upirati mami in se o določenih stvareh odločati sama. A ker ni imela mere je šla tudi v tem predaleč.

Ker sta se Julija in Filip v zadnjem času preveč zblížala, ga je v trgovskem centru porinila po stopnicah. Ko se je Filip že tako bal Jasne, da ni želel preživeti še ene noči v isti hiši kot ona,

ga je Julija peljala prespat h Kiti. Takrat sta prvič spoznala svojo babico in teto Emo. Dokler nista spoznala Kiti, Julija in Filip nista vedela, da imata sorodnike po mamini strani. Julijina mama, Veronika, se je namreč v mladih letih skregala s svojo mamo, ker ta ni želela, da bi se hčerka preselila v Ljubljano. Zatem je imela Veronika stike le še s svojo sestro Emo. Ko je Veronika umrla, je Jernej skušal najti Emo, a brez uspeha. Ni pa vedel, da je bila Veronika doma iz iste vasi kot Leja. Ker ni veliko hodil po vasi, ni nikoli srečal Eme. Zanj je bila torej novica o tem, da sta Filip in Julija našla svojo teto, babico in sestrično, veliko presenečenje.

Zaključek zgodbe se ujema z naslovom knjige, saj je zelo filmski. Prinaša pa tudi razrešitev zmešnjave negativnih družinskih odnosov in možnost novega začetka, v katerem se bo moral predvsem oče potruditi, da bi popravil vse svoje napake zadnjih mesecev. Ko so se vračali iz snemanja filma v Ljubljani, je Jasna popolnoma izgubila živce. Leja se je postavila na njeno stran, a tokrat se ji je Jernej prvič uprl in se zavzel za svojega otroka. Povedal ji je, da se je Julija ves čas trudila biti dobra z njo, a ji sama tega ni pustila. Jasna je nazadnje priznala, da je ona napisala spis, v katerem je oblatila vse sošolce in učitelje in za katerega so okrivili Julijo. Priznala je tudi, da je porinila Filipa po stopnicah in da je Tima z zvijačo speljala v gozd, kjer je padel v luknjo. Vse skupaj se ji je zdelo tako smešno, da se je ob pripovedovanju krohotala. Jernej je ugotovil, da se ji je zmešalo. Ker se je odločil, da se bodo naslednji dan preselili nazaj v Ljubljano, je Jasna povzročila prometno nesrečo. Njene zadnje besede so bile: »Ne boste mi odpeljali Julije!« (Omahen 2000: 286)

Očetu je bilo po nesreči žal za zadnje tri mesece, predvsem pa za to, da se ni več ukvarjal z otrokoma. Zdaj so se preselili nazaj v Ljubljano, njihovo staro hišo pa mu je pomagala urediti Ema. Oče je Emo spoznal pred Veroniko in bila sta si všeč, a ko je spoznal Veroniko, se je zaljubil vanjo. Juliji se je v bolnici utrnila nova ideja. Oče in Ema bi lahko postala par, saj se sama mame, kakršna je Ema, nebi branila. Tudi Ema se je z mamo in hčerko selila v Ljubljano, tako da bodo imeli svojo na novo odkrito družino zelo blizu. V bistvu lahko ugotovimo, da si je Julija ves čas želela novo mamo, saj je bila njuna že zelo dolgo mrtva. A Leja se ni skladala z njeno predstavo o idealni mami. Mogoče ji bo pa res uspelo in bo to mesto zasedla teta Ema.

6.3 Dež

Mladinska pripoved *Dež* je izšla leta 2001 pri založbi DZS, v zbirki *Dober dan, roman!* Tudi ta knjiga je bila med mladimi bralci dobro sprejeta, leta 2002 je v akciji *Moja najljubša knjiga leta 2002* zasedla tretje mesto (Jamnik 2002: 391). Dobro je bila sprejeta tudi med kritiki.

Barbara Hanuš je v svoji kritiki napisala, da izbor del za zbirko *Dober dan, roman!* v zadnjih letih ni najbolj kakovosten in da knjiga *Dež* kljub mladosti njene avtorice po izpovedni moči presega številna dela in pomeni pomembno osvežitev zbirke. Zanimiva se ji zdi že zgradba romana. Spremljamo namreč dve prvoosebni pripovedi, dnevniške zapiske osmošolk, ki sta si različni, a hkrati tudi podobni. Vsaka ima svoj pogled na opisane dogodke, obe pa svet doživljata kot pravi najstnici (Hanus 2001: 4). Zgodbo torej v prvi osebi pripovedujeta štirinajstletni Lejla in Flora, dogaja pa se od septembra do maja v manjšem mestu v Sloveniji. Tako kot ostala dela Nejke Omahen je napisana v knjižnem jeziku. Knjiga ima enajst poglavij, vsa so razdeljena na pol, polovico pripoveduje Lejla, polovico pa Flora.

Barbara Hanuš o mladinski pripovedi *Dež* zapiše še: »Nejka Omahen gradi svojo pripoved na nasprotjih: Anabela je mirna. Lejla vihrava. Anabela je uganka. Lejla odprta knjiga. A v mali Anabeli je včasih več poguma kot v veliki in močni Lejli. Nasprotnih značajev sta tudi deklici, ki živita v Lejlini družini: sestra Lota in hčerka Lejline polsestre Elvira. Pisateljica daje delu pridih skrivnosti in ustvarja napetost, ko počasi razkriva različne spletke in dogajanje v Anabelini družini.« (Hanus 2001: 4)

6.3.1 Zgodba

Lejla je že kot otrok prosti čas preživljala v sosednji Štrausovi hiši, za katero so pravili, da v njej straši. Tam je tudi spoznala svojo sosedo Anabelo, s katero sta postali najboljši prijateljici. Imeli sta skrinjico skrivnosti, v katero sta spravljali vse pomembne predmete iz svojega življenja. Ko sta bili v osmem razredu, se je v to hišo preselila družina s hčerko, ki je bila stara toliko kot onidve. A Flora je bila mulatka, kar Lejli, ki je čutila veliko nestrpnost do tujcev, ni bilo všeč. Anabela je Floro takoj sprejela kot prijateljico, medtem ko je Lejla za to potrebovala nekaj več časa. Lejla je bila sicer zaljubljena v Florinega brata Kita, a si tega zaradi njegove barve kože ni želela priznati. Anabela in Lejla sta se skregali, ker je Anabela pokazala njuno skrinjico skrivnosti Flori. Nekaj dni po tem prepiru je Anabelo na poti v šolo povozil avto. Njeno smrt sta Flora in Lejla sprejeli na različne načine. Flora se ni bala pokazati čustev in je jokala pred vsemi. Lejla pa je čustva zadrževala zase in ponosno prenašala dogodke. Flori se je zdela brezčutna. Čez dva meseca je uspela Lejlo pripraviti do tega, da se je izpovedala. V zadnjem času se je namreč popolnoma spremenila. Prepričana je bila, da je sama kriva za Anabelino smrt. Flora ji je dopovedala, da je povezava med njenim prepирom z Anabelo in nesrečo zgolj naključje. Lejla se je počasi spet postavila na noge, s

Floro sta postali najboljši prijateljici, začela je hoditi s Kitom, predvsem pa je premagala svoja rasistična nagnjenja.

6.3.2 Nevihtni oblak, sonce in rahel dež

V knjigi *Dež* spremljamo tri zelo različne družine. Lejlina družina je zelo številčna, lahko bi jo opredelili kot nuklearno družino z večjim številom otrok, ki je prevladovala ob koncu 19. stoletja. Florina družina je nuklearna družina, ki je rasno mešana, Anabelina pa bogata, a zelo problematična. Nejka Omahen je v intervjuju na vprašanje o tem, da rasno mešane in zelo številčne družine niso ravno tipične, odgovorila: »Pri teh zadevah rada kompliciram in včasih vse skupaj skoraj preveč zapletem. V Lejlino družino sem dala toliko otrok, da ... Florina rasno mešana družina pa je takšna, ker je to pomembna tema v knjigi. Čeprav za Slovenijo ni ravno značilna. Črncev in Kitajcev je pri nas bolj malo, pa še ti ne živijo tako 'na kupu'.« (Voglar 2001: 59)

V Lejlini družini je veliko otrok. V bistvu so reorganizirana družina. Njen oče se je že po štirih letih zakona ločil od prve žene Marije. Iz tega zakona ima dva otroka, ki živita pri njem: Marka in Heleno. Njuna mama Marija je zelo vzvišena ženska, tudi zdaj je včasih prišla na obisk, da je vsem dala vedeti, da živi bolje kot oni. Po ločitvi se je oče poročil s pisateljico Darjo. Imela sta štiri otroke: Eneja, Lejlo, Kaja in Loto. Lejla je že na začetku zgodbe o svoji mami povedala: »Vsekakor vsako leto opevam srečno naključje, da sta se spoznala. Imam namreč najboljšo mamo na svetu. Skoraj nikoli ni stroga, nikoli se ne prepirava. Tudi Helena in Marko priznata, da je bilo pod njenim okriljem veliko lažje odraščati, kot pa če bi živela s svojo pravo mamo.« (Omahen 2001: 16) Družina je zelo povezana med seboj in nikoli jim ni dolgčas. Darja ni ravno tipična mama, kakršne poznamo iz velikih družin. Te so po navadi gospodinje, ki kuhajo in opravljajo gospodinjska dela, torej v celoti skrbijo za vso družino. Darja pa ni ravno najboljša kuharica, večina stvari, ki jih želi skuhati, se ji zažge. Ker skuša pisati, je večino časa zelo zmedena. Tudi to ni ravno tipično za mame velikih družin, ki naj bi bile zbrane in organizirane, skrbele naj bi, da ne bi kdo od družinskih članov zamudil svojih obveznosti. Lejla je govorjenje o svoji družini zaključila z besedami: »To je torej moja družina. Osem nas živi v skromni dvonadstropni hiši. Pravzaprav devet, kajti Helena si je nakopala svoje »malo breme«, ampak to je že druga zgodba. Uboga Anabela pa je bila edinka. Vedno je bila sama v tisti svoji velikanski sobi. Malo pa sem ji tudi zavidala. Sama nikoli nisem imela niti sekunde miru.« (Omahen 2001: 17)

Lejlina sestra Helena živi s hčerko Elviro v stanovanju v zgornjem nadstropju hiše. Pred leti se je zaljubila v Kitajca Chena, a oče in Lejla tega nista odobraval. Pri njiju lahko zaznamo rasistična nagnjenja, v hiši namreč nista hotela imeti tujcev. Lejla se je potrudila, da se ta zveza ni izšla in Chen se je preselil nazaj na Kitajsko, medtem ko je Helena ostala sama s hčerko. Lejla se je zaradi tega ves čas počutila krivo, s sestro se je zelo dobro razumela in vedno je razmišljala, da ji je s svojimi dejanji uničila življenje. A Helena ji je že zdavnaj odpustila. Le da ji tega ni želela povedati, ker se potem Lejla iz vsega skupaj ne bi nič naučila. Čez tri leta se je Chen vrnil, s Heleno sta uspela poravnati nesporazume in nazadnje sta se odločila za poroko. Tudi Lejla je na koncu presegla rasizem, Nejka Omahen je o tem povedala: »Rasizem mi je sicer zoprn, ker se mi ne zdi pravično, da nekoga obsojajo, ker ima drugačno barvo kože. V *Dežju* Lejla, ena izmed glavnih junakinj, spozna, da se je motila, ko je na ta način obravnavala temnopolto Floro.« (Voglar 2001: 59)

Ko je Anabela umrla, se je Lejla zaprla vase in ni želela govoriti niti s člani svoje družine. Ni želela sprejeti pomoči, ker je bila prepričana, da je Anabelina smrt njena krivda. Vsi so bili zelo zaskrbljeni, mama pa je bila že čisto obupana. Spremenila se je, postala je resna in zbrana, zaradi tega pa ni mogla niti pisati. Nanjo je bila Lejla še posebej jezna, saj jo je skušala na različne načine pripraviti do tega, da bi se spet začela učiti in popravila slabe ocene v šoli. Zato je bila družina toliko bolj vesela, ko je Flora pripravila Lejlo do tega, da je izpovedala svoja čustva. Tako so dobili nazaj svojo staro navihano in trmasto hčerko oz. sestro, ki se nikoli ni obnašala tako, kot je bilo pričakovano od nje, in katero so tako zelo pogrešali.

Precej podobna Lejlini je Florina družina. Sicer je precej manjša, a zelo povezana med seboj. Lahko bi rekli, da spadajo med klasične nuklearne družine, a to ne drži, ker mama ni gospodinja, ampak pravnica, posebne pa jih dela tudi rasna mešanost družine. Florina mama je belka, medtem ko je njen oče črnc. Flora je zelo navezana na svojega brata Kita, s katerim sta si zaupala vse skrivnosti. On ji je bil v težkih trenutkih, ko se je v družbi počutila nesprejeto, velika opora. Življenje njihove družine je bilo zaradi rasizma oteženo. Dokler ni šel Kit v šolo, so se selili vsak mesec, nato pa so se morali ustaliti. Najprej so na ulici vsi buljili v njih, a so se jih navadili. Spet so se preselili, ko je Flora zaključila sedmi razred, saj je takrat izgubila vse prijateljice. Preselili so se v mesto, kjer živijo zdaj, ker so slišali, da so tu do tujcev zelo tolerantni. In Flora se je tu res počutila veliko bolj sprejeto, Lejla je bila edina, ki ji je grenila lepe dni, a tudi ona se je sčasoma umirila. V vseh težkih trenutkih se je Flora lahko naslonila na svojo družino. Vedno so si stali ob strani, se tolažili, znali pa so se tudi

nasmejati. Ko je Flora trpela zaradi Anabeline smrti, se je za razliko od Lejle odprla svoji družini in povedala, kako se počuti. Zato se je lahko tudi hitreje vrnila v običajne tirnice življenja. A tu ne gre za to, da bi se Florina in Lejlina družina tako zelo razlikovali. Tudi Lejlini domači bi ji z veseljem prisluhnili, le Lejla ni želela povedati, kaj jo muči in je vse zadrževala zase.

Na vprašanje, če sta Lejla in Flora obe iz drugačnih družin, je Nejka Omahen odgovorila: »Pravzaprav sta. Čeprav sta, kar se odnosov tiče, obe družini normalni in prijetni. Ne samo rasno mešane, tudi velike družine so zaradi zmanjšanega naravnega prirasta dandanes dokaj redke, še posebej v mestih, in mogoče jih nekateri gledajo s privzdignjenimi obrvmi, češ – toliko otrok, zakaj pa ...« (Voglar 2001: 59)

Precejšnje nasprotje teh dveh družin je Anabelina družina. Anabela je bila edinka. Bili so zelo bogati, živeli so v zelo razkošni hiši, a kaj ko je bila ta zelo hladna in brez čustev. Anabelin oče je veliko potoval in bil le redko kdaj doma. Mama je duševno bolna, kar po svoje pripomore k hčerini izjemni občutljivosti (Jamnik 2001: 261–262). Anabela je svojo mamo opisala tako: »Ima ... težave. Veš, včasih je prav dobre volje. Takrat je čisto normalna, lahko se pogovarjam z njo in posluša me. Včasih pa ... se njeno vedenje spremeni. Lahko rečem le, da jo je v takih trenutkih težko poslušati ali obvladati. Postane paranoična, boji se, da bi me kdo ugrabil ali kaj podobnega.« (Omahen 2001: 114) Zato se je Anabela vsak dan v šolo in iz šole peljala z avtomobilom. Mama tudi ni marala nepričakovanih obiskov. Ko se je nekega dne Lejla odločila, da bo obiskala Anabelo, je mama popolnoma ponorela in kričala nanju. Anabela ni smela zamujati na kosilo ali večerjo. Ko se je to zgodilo, se je naslednjega dne prikazala z modrico na obrazu. Po Anabelini smrti se je pokazalo, da so jo imeli starši kljub vsemu radi. Ko je razredničarka poklicala njenega očeta, je Flora slišala njegove krike. Mama pa je imela na pogrebu čisto bel obraz in se je ves čas oklepala moža.

Lejla je ves čas čutila, da mora braniti Anabelo pred njeno mamo, a se je v zadnjem prepiru spravila nanjo, češ da o življenju nima pojma, ker živi v nekem svojem svetu. Flora pa je Anabelo malo bolj razumela. Nejka Omahen je na vprašanje, kako to, da Flora ne obsodi Anabele, da potrebuje strokovno pomoč, odgovorila: »Mogoče ravno zato, ker so drugi nepravilno ravnali z njo. Poleg tega imata Lejla in Flora zelo različne značaje. Lejla vse pove naravnost. Flora pa je malo bolj popustljiva in se ji zdi, da pač lahko komu tudi odpustiš. Mogoče je bolj odrasla od Lejle, ki se obnaša zelo otročje. Dogodkov med Anabelo in njeno mamo zanalašč nisem podrobno opisala.« (Voglar 2001: 59–60)

Kljub temu da dogodki med Anabelo in mamo niso podrobneje opisani, lahko rečemo, da Anabelino otroštvo ni bilo lahko. Bila je zelo občutljiva punca, ki je veliko razmišljala. Vedno je bila v skrbeh, kaj bo naredila njena mama. Ta je bila v svojih dejanjih zelo nepredvidljiva, kar je pri Anabeli povzročalo strah. A se je naučila živeti z njo. V svojo hišo ni vabila obiskov, ampak je raje sama hodila k drugim. Njena soba je bila velika, a vedno prazna in osamljena. Ravno zaradi osamljenosti je Anabela veliko časa preživela pri Lejlini veliki družini, kjer se je vedno nekaj dogajalo. Tu se je najverjetneje tudi počutila veliko bolj sprejeto kot doma.

6.4 Veliko srce

Mladinska pripoved *Veliko srce* je najdaljše delo Nejke Omahen. Izšla je leta 2002 pri založbi DZS, v zbirki *Dober dan, roman!* Tudi ta knjiga je bila med mladimi bralci zelo lepo sprejeta. V akciji *Moja najljubša knjiga* je leta 2004 in 2005 zasedla tretje mesto med slovenskim leposlovjem za mlade in se tudi v naslednjih letih držala pri vrhu (www.naj-knjiga.si). Zgodbo v prvi osebi pripoveduje Lara Maj, ki je tudi glavna junakinja. Dogaja se v majhnem kraju Grče in od tu ne tako zelo oddaljenem kraju, kjer je Lara obiskovala gimnazijo in živela v dijaškem domu. Napisana je v knjižnem jeziku. Zgodba je razdeljena na dva dela, ki pa sta izšla v eni knjigi. Na začetku vsakega dela je odlomek iz zgodbe, ki jo beremo v nadaljevanju. Prvi del je zgrajen iz 17 poglavij, drugi pa iz 13 poglavij. Vsako poglavje se začne z Larinim pismom nepoznani mami, v katerem opiše, kaj se ji je dogajalo v zadnjem času. Ta pisma je vsa leta spravljala v predal pisalne mize. Zgodba se zaključuje z Larinim zadnjim pismom mami, v katerem ji pove, da je z njo vse v redu in da je končno izvedela, da so jo poimenovali po mami.

6.4.1 Zgodba

Lara Maj je do štirinajstega leta živela v domu za sirote, takrat pa je izvedela, da ima strica, ki je ves čas vedel zanjo in spremljal njeno življenje. Ukazal je, da se mora preseliti k njemu v Grče. Tam je bilo za Laro vse novo, v hiši pa je vladal strog red. Lara se s svojim bratrancem Maksom ni dobro razumela, kar nekaj časa pa je rabila, da je prirasla k srcu kuharici Mimi. Nazadnje je ugotovila, da v hiši živi še teta, ki vse dneve preleži v svoji sobi in s svojo zagrenjenostjo teži svojemu možu in sinu. Lara si je želela na srednjo oblikovno šolo, a stric jo je vpisal na gimnazijo. Morala je v internat, kjer je dobila veliko prijateljev, se zaljubila, se začela ukvarjati z atletiko, obiskovati krožek umetnosti in pevski zbor. A med naslednjimi

poletnimi počitnicami je v hišo v Grčah spet prinesla življenje. Tudi s stricem Leonom se je bolje razumela. Med novoletnimi počitnicami je poskrbela za pravo praznično vzdušje. V novem šolskem letu se je bolj potrudila za šolski uspeh, ponudila se ji je tudi možnost za samostojno razstavo, a jo je zavrnila. Ugotovila je, da je zaljubljena v svojega najboljšega prijatelja Toma. Tega je enkrat že zavrnila, ko ji je izpovedal, da je zaljubljen vanjo. A ta njegova zaljubljenost je trajala in nazadnje ji je obljubil, da jo bo med poletnimi počitnicami obiskal.

6.4.2 Kaj je boljše: sirotišnica ali hladna in neosebna družinska hiša?

V mladinski pripovedi *Veliko srce* lahko spremljamo širšo družino, saj je ožja, nuklearna družina, zaradi smrti staršev razpadla. Lara Maj je sirota, njena starša sta umrla, ko je bila še majhna. Živela je v domu gospe Gruden, ki je bila zelo stroga. Ker je bila zasanjana dekle, si je predstavljala, da je njena mama še živa in da je uspešna umetnica v Franciji. Napisala ji je veliko pisem, ki jih ni nikoli poslala, ampak jih je spravljalna v predal pisalne mize. Želela je iti po maminih stopinjah in tudi sama postati umetnica. Že zdaj je namreč veliko slikala. A njene načrte je pokvaril stric, za katerega sploh ni vedela, da ga ima. On pa je ves čas vedel zanjo in je gospe Gruden celo dodatno plačeval, da ga je obveščala, kaj se dogaja z Laro. Ona je bila ob ugotovitvi, da ima sorodnike zelo zmedena. Razumljivo je, da ni mogla razumeti, kako jo je lahko stric pustil živeti v domu za sirote v prepričanju, da je sama na svetu in da se nima na koga obrniti. Ni vedela niti, zakaj je pristala tam. Prepričana je bila, da je šla mama ustvarjat v Francijo in jo pustila pri gospe Gruden. Šele veliko kasneje je izvedela, da sta njena mama in oče mrtva.

Stric se je odločil, da mora po končani osnovni šoli priti živeti k njim. A stric Leon je bil zelo hladen človek, ki ni nikoli pokazal svojih čustev. Vse je moralo potekati po določenem redu. Kosilo je bilo vsak dan ob isti uri in nihče ga ni smel zamuditi, med kosilom ni smel nihče govoriti, razen če mu je to dovolil sam ipd. Ko je Lara enkrat zamudila na kosilo, je dobila dva tedna hišnega pripora. V novem domu se je počutila nesprejeto in utesnjeno. Nihče se ni zanimal za to, kako se počuti, kaj razmišlja, česa si želi, kaj bi rada počela ipd. Prekipelo pa ji je, ko se je stric brez njene vednosti odločil, da ne bo šla na srednjo oblikovno šolo, ampak na gimnazijo. Takrat mu je tudi povedala: »Lahko mi vzameš voljo, lahko mi vzameš veselje, lahko mi vzameš svobodo, lahko mi ukazuješ, toda ne moreš spremeniti moje duše! Od tega trenutka naprej te sovražim in nikoli ne bom pozabila, kaj si mi storil. Ti imaš moč v rokah, jaz jo imam v mislih. Zdaj grem ven in ne poskušaj me ustaviti, kajti moje misli so tako

zlobne, da ti lahko že z očmi izvrtam luknjo v srce.« (Omahen 2002: 84–85) V svojih mislih in občutjih se ni želela podrediti drugim. Predvsem pa se ni mogla privaditi na tako temačno razpoloženje, kakršno je vladalo v hiši, kjer se je zdelo, da živijo eden mimo drugega.

Stric jo je poslal na gimnazijo, kamor je hodilo že več članov rodbine Majev. Vsi Maji so spoznali svoje zakonce na tej šoli. Tradicija je bila za strica zelo pomembna. Larin prijatelj Romeo ji je povedal zgodbo o hiši, v kateri so stanovali. Pravili so ji Hiša sedmih kamnov. Lara se je na to zgodbo odzvala z besedami: »Prvič sem bila vesela, da je moj priimek Maj. Odkrivala sem svojo zgodovino in bila je čudovita. /.../ Mračna, neprijazna siva hiša je našla prostor v mojem srcu.« (Omahen 2002: 95) Počasi se je Lara privajala na to, da sodi v družino, ki ima dolgo in bogato zgodovino. To je bila zanjo velika novost, saj še pred nekaj meseci ni vedela, da ima družino, kaj šele kdo so bili njeni predniki. Imela je občutek nepripadnosti. Sčasoma je postala ponosna na to, da je članica družine Maj.

Kasneje je Lara izvedela, da je za stričevo obnašanje kriva tetina bolezen. Teta je bila včasih polna energije in zelo zdrava. Leon pa prijazen fant, ki je bil malce zaprt vase. Teta je po poroki zbolela za rakom. Stric jo je ves čas podpiral, tudi ko so ji odrezali noge. A teta se je spremenila in cele dneve preležala v sobi. Maks in Leon sta se sčasoma sprijaznila z novonastalimi razmerami in tako se je spremenilo tudi vzdušje v hiši. Lara je teti povedala, da se ji zdi, da ni prav ravnala, ko se je zaprla v sobo. Morala bi obdržati prijatelje in živeti drugače. Teta je ugotovila, da je naredila napako, ko je pustila, da so skrb zanjo prevzele bolniške sestre in Mimi. Odločila se je, da bo od zdaj naprej dneve preživljala na kavču v dnevni sobi. Hkrati pa je Lari pela slavospev: »Odkar si prišla ti, Lara, je ta hiša znova zadihala. V vsakem od nas si vzbudila določeno čustvo. Leon se po dolgem času za nekaj zanima in ga skrbi za tvojo prihodnost, Maks je nesramen le zato, ker ti je nevoščljiv, in jaz ... Mene si se dotaknila najbolj od vseh in za to sem ti zelo hvaležna. Hiša pa, hiša ... Hiša je polna življenja, polna upov in sanj. Tako drugačna si od nas, od nesrečnih, otopelih ljudi, zato smo se tudi tako vedli do tebe. Nismo te razumeli, bali smo se tvojih pogledov in zmožnosti, da sanjaš z odprtimi očmi. Vsak se je branil po svoje. Mene si že ujela v svoje mreže, Mimi te obožuje, stricu in bratrancu pa si že toliko prirasla k srcu, da te bosta pogrešala, ko boš spet v šoli. Kadar si tu, se vedno dogaja kaj zanimivega.« (Omahen 2002: 266) Lara je bila torej tista, ki je prinesla novo življenje v hišo. Vsi so rabili kar nekaj časa, da so se navadili na to spremembo, a sčasoma je Lara dobila družino, kakršno si je od nekdaj želela.

Lara je pred ponovnim odhodom v internat dobila tudi potrdilo, da je njen stric ponosen nanjo. Slučajno ga je slišala, ko se je pogovarjal po telefonu: »Ja, seveda. Prav imaš. Vendar zdaj ne morem razpravljati o tem. Nečakinja odhaja v internat. Da, na gimnazijo hodi. Pridna? Seveda je, trudi se, kolikor more. Ja, to je tista, ki slika. Povem ti, dekle ima prihodnost ...« (Omahen 2002: 279) Pred tem si ni predstavljala, da bi lahko imel stric dobro mnenje o njej, saj jo je vedno le karal in kaznoval za napake. V vsem času pa ji ni namenil niti ene prijazne besede.

A Larino delo s tem še ni bilo končano. Ko se je med novoletnimi počitnicami vrnila domov, je pričakovala prve prijetne praznike v družinskem krogu. A našla je spet zagrenjeno teto in mračno vzdušje v hiši. Vsi so bili veseli, ko se je vrnila domov. V hiši že nekaj let niso imeli novoletne jelke, šele Lara se je odločila, da jo bodo postavili in skupaj okrasili. Tako so preživeli prijetne praznike v krogu družine, kar je bilo za Laro, ki je do zdaj praznike preživljala skupaj z drugimi sirotami v domu gospe Gruden, nekaj novega.

Lara si je ves čas želela izvedeti kaj več o svojih starših. A do zdaj ni o tem povprašala še nikogar. V starih šolskih datotekah je izvedela, da je tudi njej oče, Franc Maj, živel v Hiši sedmih kamnov. Nato je za nekaj več podatkov prosila teto. Ta ji je povedala, da je njen oče pokopan v Grčah, njena mama pa v svojem rojstnem kraju, majhni vasi nedaleč proč. Njena želja je namreč bila, da bi po smrti počivala tam. Lara je bila šokirana, ko je končno, črno na belem, izvedela, da so njeni starši mrtvi in niso enostavno pozabili nanjo. V zadnjem pismu, ki ga je napisala mami, je povedala, da so jo po končanem drugem letniku v Grčah lepo sprejeli in da se je odpravila na izlet z vlakom. Šla je v mamin rojstni kraj, na pokopališče in našla grob z lastnim imenom. Do takrat ji ni nihče povedal, da so jo poimenovali po mami.

6.5 Spremembe, spremembe

Mladinska pripoved *Spremembe, spremembe* je izšla leta 2007 pri založbi DZS. O njeni priljubljenosti med mladimi bralci ni podatkov. Zgodbo v prvi osebi izmenično pripoveduje pet najstnikov, katerih življenja se ves čas prepletajo. Dogaja se med septembrom in decembrom v manjšem mestu v Sloveniji. Tako kot vsa ostala dela Nejke Omahen je napisana v knjižnem jeziku. Zgrajena je iz 32 poglavij in epiloga, ki ga pripoveduje Iva. Špela, Klemen in Sara pripovedujejo po sedem poglavij, Tadej šest, Iva pa pet poglavij in epilog. Sama reče, da je nenavadno, da ona zaključuje zgodbo, saj je imela v njej najmanjšo vlogo.

6.5.1 Zgodba

Špela je dijakinja tretjega letnika, ki je že od malih nog zaljubljena v Tadeja. Ta je glasbenik, igra klavir in klaviature v skupini Sfinga. Njegovo dekle Iva se je odločilo, da potrebuje prijateljico in si za to izbrala Špelo. Tako je Špeli uredila inštrukcije fizike s svojim fantom. Med Tadejem in Špelo je preskočila iskrica. Ker se je odnos med Tadejem in Ivo že nekaj časa krhal, je Tadej prekinil njuno zvezo. Iva se je potrta zatekla k Špeli, ta pa se je znašla med njo in Tadejem, s katerim je začela hoditi. Tega nista povedala Ivi, da je ne bi prizadela. Špelina vedno razumna in nedostopna najboljša prijateljica Sara se je v tem času zaljubila v Klemena, ki se je z njo vozil na vlaku v Ljubljano, kamor je Sara hodila v šolo. Najprej se ji je zdel zoprn, on pa jo je želel osvojiti le zato, ker je izgledala tako nedosegljiva. A nazadnje sta le postala prijatelja in kazalo je, da se bo med njima razpletlo nekaj več. Na rojstnem dnevu Sarine mlajše sestrice je Tadej rešil Špelo pred ponorelim ponijem. Takrat se je Ivi posvetilo, kaj se dogaja med njima. Bila je zelo užaljena, ker naj bi jo njena najboljša prijateljica izdala. To je vplivalo tudi na Špelo, ki se ni več smejala, in Tadeja, ki je bil zagrenjen. V javnosti se nista kazala skupaj do novoletnega koncerta Sfinge, kjer jima je Iva v znak odobritve njune zveze predvajala pesem. Skupaj sta zaplesala in prvič vsem pokazala, da sta zaljubljena.

6.5.2 5 najstnikov, 5 družin

V mladinski pripovedi *Spremembe, spremembe* se prepletajo zgodbe petih dijakov, tako da lahko spremljamo življenje petih družin. Špelina družina je preprosta, lahko bi rekli, da klasična nuklearna družina, a je mama zaposlena, namesto dveh pa imajo tri otroke. Špela ima še dva mlajša bratca, zato je njihova hiša vedno v neredu. Svojo mamo ima rada, o njej je povedala: »Tako je pač z nama: ves čas se zbadava in godrnjava druga čez drugo. V redu je, tale moja mami. Veliko boljše od kakšnih drugih, ki zares težijo.« (Omahen 2007: 7) Špela je bila prepričana, da ima najboljšo mamo, saj ji je ta npr. pomagala pri izboru oblačil za šolski ples. Dovolila ji je tudi, da na njem ostane do treh: »Ah, saj boš ta mesec stara sedemnajst let. Poleg tega ti zaenkrat še zaupam.« (Omahen 2007: 118) Med mamo in najstniško hčerko je torej vladalo zaupanje, kar je zelo pomembno. Glede na to, da je Špela v tistih letih, ko si najstniki najbolj želijo preizkušati nove stvari, je takšno zaupanje staršev tudi prava redkost. Ob sobotah je Špela pomagala mami pri hišnih opravilih. Starši so namreč svoje otroke že majhne naučili hišnih opravil in jih tako privajali na odraslo življenje. Tako sta Špelina mlajša

bratca staršem pomagala pri grabljenju, Špeli pa pri kuhanju. Delovali so kot normalna družina, ki svoje otroke že majhne navadi na opravila, da se lažje znajdejo v življenju.

Na Ivino vprašanje, koliko bratov ima, je Špela odgovorila: »Dva, čeprav je hiša takšna, kot da bi jih bilo najmanj deset. Jošt je star dvanajst let, Žan pa deset. Povem ti, prav strah me je, kaj nas še čaka.« (Omahen 2007: 64) A kljub tem tipičnim najstniškim besedam, ki bi jih najverjetneje lahko pripisali vsem starejšim sestram na svetu, je imela svoja brata zelo rada. Že na začetku zgodbe se je odrekla druženju s prijatelji, da se je udeležila Žanove zabave za rojstni dan.

Veliko radovednost pri Špelini družini so zbudili Tadejevi obiski. Ko so jo začeli zbadati, je Špela v jezi razmišljala: »Takšna je pač moja družina. Vse si povemo kar se da naravnost. V naši hiši nismo nikoli slepomišili. Po navadi mi je bilo to všeč, zdaj pa me je pograbila panika. Bala sem se, kaj vse bi lahko povedali Tadeju.« (Omahen 2007: 231) Zaupanje torej ni vladalo le med Špelo in mamo, ampak med vsemi člani družine, saj so si povedali vse, kar jim je padlo na misel in si tako najverjetneje zaupali tudi vse probleme, ki so jih potem skupaj razrešili. Ob naslednjem Tadejevem obisku pa so se njeni strahovi uresničili, njena starša sta ga posedla za mizo in malce izprašala o njegovem življenju. To kaže na to, da je njenima staršema mar za to, kaj se dogaja v njenem življenju in s kom se njuna hčerka druži.

Starši Špeline najboljše prijateljice Sare so ločeni. Iz njihove stare družine sta nastali kar dve reorganizirani družini, saj sta se tako oče kot mama ponovno poročila. Sara je živela z očetom, mačeho Anito in polsestro Eriko. Z mačeho se je zelo dobro razumela in tudi Eriko je imela zelo rada. Veliko časa sta preživeli skupaj in Sara je znala mlajšo sestrico vedno zabavati. Sara je o tem razmišljala: »Nikoli mi ni bilo odveč popaziti nanjo. Odlično se razumeva in imam jo raje kot kogar koli na svetu. Če se le da, jo povsod vzamem s sabo. Anita nima nič proti; nasprotno, še vesela je, da sva tako povezani. Pri nas ni bilo nikoli ne duha ne sluha o zlobnih mačedah ali polsestrah.« (Omahen 2007: 34–35) Sarini starši so se ločili, ko je bila stara deset let. Mama se je odselila v svoj rojstni kraj in se na novo poročila, Sara pa je ostala z očetom, ki se je čez dve leti poročil z Anito. Sara je v težkih trenutkih ločitve, ko si ni znala razložiti, zakaj je prišlo do tega, oporo našla v babici po mamini strani. To je šla tudi zdaj obiskat vsak četrtek po pouku. A babica je nepričakovano umrla, kar jo je zelo potrlo. Ko je šla tistega dne z mamo k njej domov in ji je ta razlagala vse podrobnosti babičine smrti, je razmišljala: »Nisem hotela poslušati tega. Svojo mamo imam zelo rada, ampak v tistem trenutku sem si želela le to, da bi bila čim prej doma. V naši topli, prijazni hiši

poleg šumečega gozda, kjer me bodo toplo objele Erikine lepljive ročice, Anita mi bo skuhala čaj, oče pa me bo tolažil že samo s svojo navzočnostjo.« (Omahen 2007: 317) Že kot majhna deklica se namreč po tolažbo nikoli ni zatekala k mami, ampak je bila prava očkova punčka. Mama ji je pomenila kariero in urejeno življenje, oče pa toplino in nered. Po ločitvi se je sama odločila, da hoče ostati pri očetu in tega ni nikoli obžalovala. Tudi v mamini hiši je imela opremljeno svojo sobo in pri njej je preživljala počitnice. Vendar nikoli ne zdrži dolgo brez Erike. Sara je imela po ločitvi staršev torej srečo, saj je dobila mačeho, s katero se je dobro razumela in ki ji je deloma nadomestila mamo. Tudi to je velikokrat videla, a je zaradi urejenih odnosov doma oz. v očetovi novi družini ni preveč pogrešala.

O Tadejevi družini ne izvemo veliko. Njegova mama je na pol Italijanka in po njej je Tadej podedoval svoj čedni videz. Izvemo pa nekaj o njegovem širšem sorodstvu. Sara, Špelina najboljša prijateljica, je njegova sestrična, ki pa je ni ravno najbolje poznal. Njegova mama je bila polsestra Sarinega očeta, kar so vedeli le redki. V otroštvu sta si bila precej blizu, nato pa sta se odtujila, ker se Vida, Tadejeva mama, ni razumela s Sarino mamo. Zdaj, ko je bil Sarin oče že sedem let ločen, je kazalo, da se bodo družinske vezi ponovno okrepile. Kar se tiče odnosa med starši in otroki, lahko rečemo, da je Tadejevim staršem mar, kaj se dogaja z njihovim sinom, saj drugače ne bi zrasel v tako vzornega fanta. Izvemo, da je bil v šoli vedno tako priden, ker so starši bdeli nad tem, ali je napisal vse domače naloge. Prav tako so ga podpirali pri vsem, kar je rad počel, torej predvsem na glasbeni poti. Jih je pa, tako kot vse vzorne starše, tudi skrbelo za njihovega najstniškega sina, ki je imel ljubezenske težave in ni mogel najti ravnovesja med Ivo in Špelo.

Klemenova družina je tudi precej tipična nuklearna družina, njeni člani so zelo povezani med seboj. Sam je dejal, da je v njihovi družini navada, da se ves čas smejejo. Zaradi tega se zdi, da se v njihovi družini vedno dogaja kaj smešnega. Klemen je v prvem letniku srednje šole zabredel v slabo družbo in se družil z mestnimi fanti, ki so bili bolj izkušeni od njega. Takrat je začel kaditi, tudi travo, in popivati. Ko so starši pri njem našli cigarete in ko je neke noči prišel domov popolnoma pijan, se je njegovo razgrajastvo hitro končalo. Sam se je tega spominjal takole: » Oče me je naklestil, da sem imel zadnjico vso črno, mami mi je vreščala na uho, da sem skoraj oglušel, in iz Ljubljane je pridivjala Nina, ki mi jih je tako napela, da sem izgubil vso voljo do življenja. Od takrat naprej sem »priden«.« (Omahen 2007: 49) Člani družine so se torej pošteno potrudili, da so ga izvlekli ven iz težav in še vedno pazijo, s kom se družijo in kaj dela. Mama se mu je po svoje smilila: »Uboga mami. Tako se je trudila, da bi naju lepo vzgojila, toda njena hči leta po vasi s fantovsko frizuro, njen sin pa se oblači v

prevelike hlače in se druži s sumljivimi tipi. Pravzaprav ji teh skrbi nisem mogel zameriti. Preživel pa sem že marsikatero stvar, ob kateri bi se mami onesvestila. Vendar sem imel kljub puberteti in čudni družbi svojo pamet, ki me je odvrnila že od marsikatero neumnosti. *To* pa je bila zasluga njene dobre vzgoje.« (Omahen 2007: 48) Klemen se torej zaveda, da ima dobre starše, ki so se zelo potrudili pri njegovi in sestrini vzgoji. Razume tudi, da jih skrbi zanj in jim je po svoje hvaležen, da so ga izvlekli ven iz težav. Zelo je navezan na svojo starejšo sestro Nino, ki mu tudi daje nasvete pri vseh ljubezenskih težavah. O njej je povedal: »Spet sem moral pomisliti, kako kul sestro imam. Postrizena je čisto na kratko in črno pobarvani lasje ji enako kot meni štrlijo v zrak. V naši mali vasi se vsi ozirajo za njo in zmajujejo z glavo. Ona pa se prav nič ne zmeni za to. Samozavestnejše punce, kot je ona, res ne poznam.« (Omahen 2007: 46) Klemen se je torej v svoji družini počutil ljubljen, imel pa je tudi vso podporo pri dejavnostih, s katerimi se je ukvarjal. Zavedal se je, da se lahko v kakršnih koli težavah obrne na člane svoje družine in mu bodo ti pomagali.

Iva živi samo z očetom, ki je po ženini smrti postal samohranilec. Ivina mama je bila priznana novinarka, ki jo je nekdo z nožem zabodel do smrti, ko je imela Iva štirinajst let. Oče se je po mamini smrti vrgel v delo in tako preboleval izgubo. Pri tem ni pomislil na svojo hčerko, ki je bila veliko sama doma in je imela zato čas razmišljati o vseh tegobah, ki so jo doletele. Meseč dni po mamini smrti je poskušala narediti samomor in vzela prevelik odmerek uspavalnih tablet, a jo je oče našel na tleh v njeni sobi. Iva je takrat potrebovala pomoč psihiatra, ki je očeta opozoril, da se mora več ukvarjati z njo. Počasi se je pobrala, nato pa sta se z očetom preselila v nov kraj, ker sta oba potrebovala spremembo okolja. Ivi ni bilo treba opravljati gospodinjskih del, saj je oče najel gospodinjsko pomočnico. Njihovo stanovanje je bilo vedno brezhibno urejeno. Ko je prišla v Špelino hišo, je razmišljala: »Tako ko sem prvič stopila v njihovo hišo, sem začutila v njej neko posebno družinsko ozračje. V najinem stanovanju tega ni bilo. Pa ne, da bi se pritoževala. Vajena sem miru in lepo pospravljenih sob. Red me pomirja.« (Omahen 2007: 65) Tudi zdaj je bila Iva velikokrat sama, saj je oče še vedno veliko delal. Iva je imela občutek, da ga nikoli ni in mu ni mar zanjo. A po njenem razhodu s Tadejem je oče Špeli zatrdil, da ji bo večno hvaležen, ker je poskrbela za Ivo. Očetu je bilo torej mar, kaj se dogaja z njegovo hčerko, kljub temu da se je ona zaradi njega in njegove službe počutila osamljeno. Tudi njemu verjetno ni bilo lahko živeti samemu z najstniško hčerko, ki bi pri vzgoji nujno potrebovala mamo. A se je trudil. In zdi se, da jima je v tem novem kraju družinsko življenje vseeno nekoliko bolj uspevalo.

6.6 Temno sonce

Mladinska pripoved *Temno sonce* je izšla leta 2009 pri založbi DZS. Podatka o tem, kakšen odziv je doživela v javnosti, nisem našla. Napisana je v knjižni slovenščini. Pripoved je prvoosebna. Zgodbo pripoveduje Adelina, ki je tudi glavna junakinja. Odvije se v toku enega leta v podeželski vasici in v Ljubljani. Zgrajena je iz prologa, ki opisuje dogajanje tik pred usodno nesrečo, in iz enajstih poglavij. Ves čas zgodbo prekinjajo Adelinini spomini na posamezne dogodke v preteklosti, refleksije so zapisane v poševnem tisku.

6.6.1 Zgodba

Sedemnajstletna Adelina je v prometni nesreči izgubila vid, najboljšo prijateljico Tino in življenje, kakršnega je bila vajena. Adelino so starši peljali k sorodnikom na podeželje. Težko se je spopadala z nenadno slepoto, poleg tega pa je bila prepričana, da so ljudje na podeželju zaostali. Začela se je družiti z dvanajstletno sosedo Marjanco, za katero je bila prepričana, da je nadležna, in kasneje tudi z vaško mladino. Obiskovala je tudi psihologa Samota, kateremu se je vztrajno upirala. Prav tako ni želela hoditi v center za slepe in slabovidne, ker je bila prepričana, da ni invalid. Ves čas je razmišljala, da hoče imeti lepega fanta, ker ne bi rada, da se ljudem še bolj smili. Zato ni hotela imeti nič z Martinom, ki ni veljal ravno za lepega. Martin ji je pokazal, da lahko doživi romantične trenutke, tudi če nikoli več ne bo videla zvezd. Na koncu ji je psiholog povedal, da je bila Marjanca nekoč njegova pacientka. Ko je bila stara sedem let, sta z očetom doživela prometno nesrečo. On je bil pri priči mrtev, Marjanca pa je bila pri zavesti in poleg mrtvega očeta do prihoda reševalcev. Adelina ni mogla verjeti, kako je lahko ta vesela deklica nekoč preživela vse to in to tudi prebolela. To jo je končno spodbudilo, da se je odločila, da bo šla v center za slepe in slabovidne in skušala izboljšati svoje življenje ter se naučiti živeti s slepoto.

6.6.2 Nikoli ni dobro, če dobiš vse, kar si želiš

V mladinski pripovedi *Temno sonce* lahko opazujemo zapletene odnose v družini, ki je ne moremo imenovati za nuklearno, saj je Adelina edinka. Poleg tega je v ospredju tudi širša družina, saj po nesreči za Adelino skrbita teta in stric. Njena družina je včasih funkcionirala čisto normalno. Starša sta izhajala iz revnega okolja in sta se s svojim trdim delom prebila do dobrega finančnega položaja. Svoji hčerki, ki je bila edinka, sta želela nuditi vse, kar si je zaželela, da bi ji omogočila srečnejše otroštvo, kot sta ga imela sama. A Adelina je bila

prepričana, da je starši ne marajo. Kadar koli si je v otroštvu zaželela kakšne stvari, jo je takoj dobila. Potem pa je opazovala druge otroke, ki jim to ni uspelo, ker so jim starši rekli, da jim ne bodo kupili vsega, ker jih imajo preveč radi in ne bodo ustregli vsaki njihovi muhi. Počutila se je, kot da je staršem vseeno zanjo in da ji bosta kupila vse, samo da bosta imela mir pred njo. Onadva pa sta to počela, ker sta sama izhajala iz revščine in sta mislila, da ju bo imela zaradi materialnih dobrin raje. A hkrati sta jo tudi silila v stvari. Adelina je želela igrati violino, ampak ker si je mama vedno želela igrati klavir, ga je morala tudi ona. Naslednje Adelinine besede so tako zelo resnične: »Nikoli nisi dojela, da tvoje sanje niso moje.« (Omahen 2009: 280)

Že takoj na začetku zgodbe izvemo za težavne odnose v Adelinini družini, saj je Adelina razmišljala le o žuru, samo da ji ni bilo treba biti doma: »Nujno sem morala za nekaj časa pobegniti od doma. Sita sem bila klinične čistoče v naši kuhinji, mamine urejene pričeske in očetove polikane obleke. Včasih me je prijelo, da bi kar kričala. Stopila bi na sredo predsobe in se drla, dokler mi ne bi razneslo pljuč. Mogoče bi me potem opazila. Spoznala, da nisem več njuna mala punčka, temveč skoraj odrasla ženska s svojimi željami in potrebami. Ja, potrebami, hudiča!« (Omahen 2009: 5)

Adelina se je v svoji družini počutila nesprejeto. Ko je na obisk prišla teta s svojo hčerko Jasmino, se je vedno hvalila z njeno pridnostjo. Ker se Adelinina mama ni mogla hvaliti z dejanji svoje hčerke, je vedno našla nadomestilo zanjo. Tako se je hvalila z novim kavčem in podobnimi stvarmi. A Adelina je bila kljub temu dobra prijateljica z Jasmino. Bili sta si zelo različni, kljub temu da sta izhajali iz istega okolja. Jasmina je bila raje pridna in je potrpežljiva, kakor da bi ugovarjala. Njeno čisto nasprotje pa je bila Adelina, ki je bila raje upornica. Jasmino so Adelini vedno dajali za zgled, a ta je kljub temu ni sovražila. Večkrat ji je odleglo, ko ji je lahko potarnala, ona pa jo je razumela. Lahko bi rekli, da je Jasmina pomagala Adelini nekoliko omiliti trpljenje zaradi razmer doma in na nek način se zdi, da sta si bili kot sestri, ki ju nikoli nista imeli.

Mama ni razumela, zakaj je njena hčerka tako jezna nanjo in na očeta. Mislila je, da si vsi najstniki želijo svobodo, kakršno je imela na voljo Adelina. A ona ji je odgovorila, da jo hočejo, ampak je ne dobijo. Adelina je na koncu zgodbe mami povedala: »Besna sem, ker sta dvignila roke od mene. V prvem trenutku, ko sta ugotovila, da vaju nočem več poslušati, sta obupala. Pustila sta mi, da sem počela, kar sem hotela.« (Omahen 2009: 280)

Da bi se uprla staršem, je namreč postala uporna najstnica. Ves čas se je oblačila v črno, na obrvi si je dala uhan, popivala je s svojimi prijateljicami, kadila, že zdavnaj je tudi izgubila nedolžnost. Mami je na koncu zgodbe, ko se je trudila spremeniti svoje obnašanje in preseči razdaljo, ki je nastala med njo in njeno mamo, povedala:

»Toda bile so še druge stvari; način, kako sta ravnala z mano, kadar sem vaju razočarala, in vajina brezbrižnost kasneje, ko sem bila starejša in smo se preprosto nehali pogovarjati. Pojma nimaš, mama, kaj vse sem počela in preizkusila. Vidva pa niti opazila nista. Ja, bila sem težavna najstnica, ampak vidva sta me pri tem samo še vzpodbujala.« (Omahen 2009: 281)

Po nesreči Adelina več mesecev skorajda ni govorila z očetom in mamo. Starši so jo peljali živeti k mamini sestri in njenemu možu na podeželje. Adelina je bila prepričana, da sta to storila zato, ker sta se je sramovala in ker ni več sodila v njuno uglajeno življenje. Mama jo je kasneje prepričevala, da sta bila prepričana, da ji bo na podeželju bolje kot v hrupnem mestu. Adelina si je želela to tudi verjeti, a jo je vseeno težil občutek, da po enem letu postane vsaka resnica drugačna. Po enem letu bivanja na kmetiji in izogibanja svojim staršem je Adelina le pristala, da se bo dobila s svojo mamo in se pogovorila z njo. Razčistili sta veliko stvari in Adelina je obljubila, da se bo mogoče kdaj oglasila na telefon, ko bo klicala mama. Njen dom je zdaj pri stricu in teti, a se bo potrudila za boljše odnose s starši. Je pa na koncu poudarila, da to še ne pomeni, da je mami že odpustila. Verjetno bo izboljševanje odnosov med starši in hčerko kar dolgotrajen proces.

Teta Fani in stric Lado sta s tem, ko sta k sebi vzela slepo Adelino, prevzela veliko odgovornost. Sama nista mogla imeti otrok, zato sta vso svojo energijo vložila v razvoj njune ekološke kmetije. Zavedala sta se, da bo z Adelino zelo težko, saj se še ni sprijaznila s svojo nenadno slepoto. Na začetku je bila težavna, a sčasoma so se navadili skupnega življenja. Adelina je najprej sovražila tetin in stričev trud, da bi ji v vsem ustregla. Ni marala občutka, da ni več samostojna. Sčasoma pa je v njiju našla oporo, začela jima je tudi zaupati in skupaj z njenimi novimi prijatelji sta ji pomagala, da se je sprijaznila s svojim novonastalim položajem.

Adelina je teti naredila kar nekaj sivih las, ko se je trudila živeti normalno življenje. Tako se je nekega dne sama odpravila na sprehod in zgubila občutek za orientacijo; šla se je sankat z Marjanco, kljub temu da se teti to ni zdelo pametna odločitev, in pri tem padla; na vaškem plesu, kamor sta šli s sestrično Jasmino, je spila preveč alkohola itd. Zadnje je teto še

posebej razbesnelo in Adelini je naredila dolgo pridigo: »Dokler boš pod mojo streho, ne boš počela nobenih neumnosti, ti je jasno? Brigajo me tvoje pravice in koliko si stara in vse, kar si boš še izmislila v izgovor. Z ničimer nisi pokazala, da ti lahko zaupam, zato še dolgo ne boš uživala pravic odraslega.« (Omahen 2009: 143–144) Kaznovala jo je s hišnim priporom in prepovedjo televizije. Adelina je bila prvič v življenju kaznovana, a ni bila užaljena. Občutek je imela, kot da je prvič v njenem življenju neki odrasel človek pokazal, da mu je mar zanjo. Do zdaj ji je bilo namreč vse dovoljeno.

A Adelina se je tu začela zavedati, da se ne vse vrti okoli nje in včasih naredila kaj, kar ji ni bilo ravno po godu, ampak je s tem ustregla stricu in teti. Stric in teta sta poskrbela za to, da se je začela družiti z vaško mladino. Pomagala pa sta tudi urediti odnose med Adelino in njenimi starši. Dopovedala sta ji, da sama ni bila idealna hčerka in staršema ni dopuščala ravno veselega življenja. Prepričala sta jo tudi, da se je dobila z mamo in se pogovorila z njo. Ta pogovor je bil dober za obe in kazalo je, da se bodo sčasoma odnosi v njihovi družini uredili. Lahko bi rekli, da sta stric in teta tista, ki lahko pobereta vse zasluge za izboljševanje odnosov v Adelini družini. Če ne bi bilo njiju dveh, Adelina še vedno ne bi govorila s svojimi starši. Oče in mama pa ne bi vedla, kako bi ravnala z njo.

6.7 Oh, ta kriza

Mladinska pripoved *Oh, ta kriza* je izšla leta 2010 pri založbi DZS. V akciji *Moja najljubša knjiga leta 2011* je med slovenskimi avtorji zasedla 12. mesto (www.naj-knjiga.si). Napisana je v knjižnem jeziku s primesmi slenga, kar se vidi v uporabi angleških besed in kratic ter pri najstniških spletnih pogovorih. Pripoved je prvoosebna. Zgodbo pripoveduje Ema Kajuh, ki je tudi glavna junakinja. Dogaja se v manjšem kraju v Sloveniji v približno enem šolskem letu. Pripoved je zgrajena iz 25 poglavij, na koncu vsakega je skica ali kratek sestavek, ki ilustrira dogajanje v določenem poglavju. Na koncu knjige je slovarček slengovskih izrazov, kratic in simbolov.

6.7.1 Zgodba

Ema Kajuh je petnajstletnica, ki se ukvarja s tipičnimi najstniškimi problemi. Z družino se veliko selijo, ker se mama nikjer ne more ustaliti. Tako morajo hčerke ves čas menjavati šolo. Mama jih je presenetila z novico, da se bo preselila v Ameriko, tam študirala in delala. Ker se tako oče kot hčerke niso strinjali z njeno idejo, je pobrala njihove skupne prihranke in se odpravila skrivaj. Tako so se morali znajti sami. Ema se je zaljubila v odbojkarja Jona, s

katerim sta skupaj hodila na literarni krožek. Postala je članica navijaškega kluba, ki so ga sestavljale same navdušenke nad odbojko oz. boljše rečeno nad odbojkarji. Jon je postal Emin dober prijatelj in prepričana je bila, da se bo med njima razvilo kaj več, a je izvedela, da je bil Jon ves čas zaljubljen v njeno sestro Ano, kateri se je želel približati s pomočjo Eme. To jo je razburilo, zato se je nehala družiti z njim. Začela je hoditi z Juretom, pri čemer je Jon ugotovil, da jo zelo pogreša. Jure ni želel biti samo nadomestilo, zato jo je pustil, Jon pa ji je priznal, da je zaljubljen vanjo, tako da sta začela hoditi. Iz Amerike se je vrnila mama, a se že čez nekaj časa odločila, da bo odpotovala v Brazilijo. Oče pa se je že nekaj časa družil s sosedo Majo, ki je imela štiriletnega sina Simona. Tega je Ema pazila, da je zaslužila nekaj denarja.

6.7.2 Družina ali Amerika

Družina Kajuh je nuklearna družina z večjim številom otrok, ki jo sestavljajo oče, mama in štiri hčerke, najstarejša Beti, Ana, Ema ter najmlajša Elinor. Posebno jo dela mama Karmen, ki je novinarka. Ker se nikjer ne more ustaliti, se morajo hčerke in oče ves čas seliti. Ema je tako zamenjala že deset prebivališč in šest šol. Zaradi tega se tudi slabše vključuje v družbo. Nikjer si ne najde prijateljev, saj se zaveda, da v določenem kraju ne bo ostala dolgo časa. To pa je za najstnico kar težavno, saj potrebuje vsaj eno prijateljico, kateri bi se lahko zaupala. Oče se ne strinja s temi selitvami. Po navadi po tiho ugovarja, a se na koncu vda Karmenini volji. Ema ga je zato včasih sovražila.

Karmen je zdaj prišla na dan z novo idejo. Za eno leto je nameravala odpotovati v Ameriko in tam študirati. Oče je, za razliko od prejšnjih selitev, temu močno nasprotoval in se tudi odločil, da Karmen ne bo šla. Ker se nobeden od njenih domačih ni strinjal z njeno idejo, se je odločila, da bo odpotovala na skrivaj. Pri tem sploh ni pomislila, kako bodo preživeli brez nje in denarja, ki ga je vzela z računa. Ob odhodu jim je pustila le sporočilo, na katerem je pojasnila, kaj je naredila. Oče je njen odhod slabo sprejel in se napil. Tudi hčerke so bile šokirane, še najbolj Elinor, ki je bila prepričana, da Karmen ne bi šla nikamor brez nje.

Karmen ni bila idealna mama, veliko o njej povejo Emine besede: »Elinor je bila nora na Karmen. Vse je hotela početi z njo in to je Karmen strašansko ugajalo. Morda tudi zato, ker njene starejše hčerke nismo kazale nobenega zanimanja za njeno »ustvarjanje« in »trenutke navdiha«. Prevečkrat smo upale in bile nato razočarane. Karmen res ni bila dobra mama. Bila je muhasta, včasih preveč stroga, spet drugič preveč popustljiva. Želela je biti naša prijateljica

in mama, zato je zahtevala, da jo kličemo po imenu. Ampak človek včasih potrebuje *pravo* mamo. Velikokrat je obljubila, da nam bo pomagala pri kakšnem šolskem projektu, pa je potem raje odšla na lov za novo zanimivo zgodbo, sliko ali čemer koli že. Toda kljub vsem svojim napakam je bila vendarle naša mama in mislim, da nihče od nas ni pričakoval, da bo kdaj storila kaj takega.« (Omahen 2010: 31–32) V bistvu je imela Ema prav, ko je rekla, da če je bila Karmen komu dobra mama, potem je bila to Elinor. Le ona je še zaupala vanjo in v njene besede. Ostale hčerke ji niso več zaupale. V bistvu Karmen ni gledala za dobro svojih otrok, ampak je našla najboljšo rešitev zase, nato pa je sebe in ostale prepričevala, da je tako najboljše za vse. Res ni bila dobra mama, saj bi morala najprej poskrbeti za dobrobit svojih hčerk in šele nato pomisliti nase.

Po Karmeninem odhodu so se morale njene hčerke znajti same. Vsak dan so morale poskrbeti za pijanega očeta in pomiriti Elinorine histerične napade. Same pa so se večino časa kregale, katera mora kaj pospraviti ali skuhati ali oprati. Nazadnje je Ana udarila po mizi: »Zdaj imam pa dovolj. Zadeve moramo spraviti v red, preden vsi zvedo, kaj se dogaja, in nas pošljejo v rejo ali kaj podobnega.« (Omahen 2010: 51) Očetu je ukazala, da mora naslednji teden na govorilne za Elinor in da jim mora dati denar za v trgovino. Naredila je seznam, s katerim je med njih štiri razdelila vsa hišna opravila. Reakcija njenih sester je bila precej burna, saj nobena ni bila pripravljena kuhati, prati, likati, čistiti kopalnico ipd. A so se sčasoma navadile. Da bi zaslužile nekaj dodatnega denarja, saj jim je Karmen pobrala vse prihranke, so si našle službe. Beti je delala v domu za ostarele, Ana je inštruirala, Ema pa je začela paziti štiriletnega soseda Simona. Po vsem skupaj so se starejše sestre dobro znašle in ohranjale družino čim bolj podobno temu, kakršna bi morala biti.

Ko je oče po Karmeninem odhodu prišel k sebi, je postal vzoren oče in v vzgoji nadomestil tudi mamo. Zelo ga je skrbelo za njegove najstniške hčerke. Ko je npr. Ema prišla prvič pijana domov, je bil zelo besen. Ema je za kazen dobila enomesečni pripor in nobene zabave do svojega 18. leta, razen če se je bo udeležila še katera od njenih starejših sester.

Kajuhovi so pripravili večerjo, na katero sta bila povabljeni soseda Maja in njen sin Simon ter očetov sodelavec Simon, katerega je Beti prvič uradno predstavila kot svojega fanta. Med večerjo pa se je domov vrnila Karmen, ki je naletela na prijeten družinski prizor. Karmen je oznanila, da je hčerkam prinesla darila, in se pri tem obnašala, kot da ni minilo že sedem mesecev, odkar je odšla. Hčerke niso bile najbolj navdušene nad darili, saj se niso skladala s tem, kar so postale, odkar jih je zapustila mama. Najbolj razočarana je bila Elinor, saj ji je

mama prinesla konjička, sama pa se že nekaj mesecev ne igra več. Razburila se je: »Rekla sem, da se ne igram več! Zdaj me zanimajo oblačila in šminke in mazanje po obrazu, ne pa otročji konjički! To bi ti vedela, če bi bila TUKAJ!« (Omahen 2010: 329) Po Karmeninem odhodu so bile njene hčerke prisiljene odrasti še nekoliko hitreje kot je to običajno. Karmen ni računala na to, da so se morala dekleta v njeni odsotnosti spoprijeti z različnimi problemi, ki so poskrbeli za to, da so se zelo spremenile.

Ostale hčerke so ji očitale, da je ni bilo tukaj, ko jo je Elinor potrebovala. Karmen se je branila: »Že vidim, kaj je to. Namesto da bi bile hvaležne, ker sem šla služiti denar in iskat boljše priložnosti za vso našo družino, me obmetavate z očitki, ker ste morale pol leta posteljati svoje postelje.« (Omahen 2010: 330) Sploh ni razumela, kaj je morala po njenem odhodu pretrpeti njena družina. Prepričana je bila, da je vedno delala le dobro za svoje najbližje, a ni pomislila, kako negativno so njena dejanja vplivala nanje. Zdaj jih je želela prepričati, da bi se naslednje leto vsi skupaj preselili v Ameriko. Uprle so se ji, češ da so si tukaj uredile življenje. Ema je ugotovila, da se v teh sedmih mesecih Karmen ni prav nič spremenila, spremenile so se one, pa tudi oče: »Celo oče je bil drugačen – več je govoril, se družil z nami in sem in tja celo zarobantil.« (Omahen 2010: 331) Karmen se je na očitke, da je ni zanimalo, kaj se dogaja z njimi, branila, da je skoraj vsak mesec klicala na očetov telefon, pa se ni nihče oglasil, in da jim je poslala elektronsko sporočilo, na katerega ni dobila odgovora. Oče ves ta čas ni rekel nič, na koncu pa je hčerke poslal iz sobe in se na samem pogovoril s Karmen. Ta odslej ni več živela pri njih.

Maja, s katero se je Emin oče v zadnjem času veliko družil, jih je povabila na ples v dom za ostarele, kjer je vodila plesne delavnice. V odnosu med očetom in Majo se nakazuje možnost reorganizacije družine, saj bi Maja dekletom lahko postala mačeha. Med plesom so vsi dobili SMS od Karmen. Ta jim je sporočala, da bo odšla v Brazilijo. Novica se ji očitno ni zdela tako pomembna, saj se o njej ni pogovorila s člani svoje družine, ampak jo je vsem sporočila kar prek SMS sporočila. A oni so bili zdaj veliko bolj povezani kot pred nekaj več kot pol leta in so novico sprejeli popolnoma drugače: »Vseh pet se nas je spogledalo in zavilo z očmi. Stopili smo skupaj, s sestrami smo se objele okrog ramen in se začele smejati. Saj je bilo RES smešno.« (Omahen 2010: 359) V bistvu so se vsi navadili na življenje brez Karmen in jih novica o njenem ponovnem odhodu sploh ni vznemirila. Važno je bilo le, da so imeli eden drugega, saj so tako lahko preživeli.

Po Karmeninem odhodu v Ameriko so se med seboj zelo povezale tudi sestre. Pred tem so bile tipične najstnice, ki so se veliko kregale zaradi nepomembnih stvari. Zdaj pa so si vse zaupale in skupaj reševale probleme. Beti je bila zelo tiha in Emi se je vedno zdela čudaška. A ko se je Beti bala, da je zanosila, je Ema sočustvovala z njo in ji pomagala narediti test nosečnosti. Ana je veljala za najpametnejšo in najlepšo izmed sester. Ona je bila tista, ki je skrbela za vse organizacijske stvari in ker se ni marala kregati, je bila neke vrste mirovnica med vsemi njimi. Z Emo sta se istočasno znašli v ljubezenskih težavah in se skupaj prebijali iz njih. Elinor pa je vedno veljala za breme ostalim trem sestram. Morale so se igrati in učiti z njo. Zdaj pa se je je lotevala puberteta in začeli so jo zanimati fantje, ličila, visoke pete ipd. Kar naenkrat je bilo veliko več tem, o katerih se je lahko pogovarjala s svojimi sestrami. Ko je Ema na koncu razmišljala, ali se bodo zdaj starši ločili in bodo morale izbirati, pri komu bodo živele, je pomislila na svoje sestre: »Zdaj pa ne bi nobena niti pomislila, da bi se ločile. V tem šolskem letu smo spoznale, kako smo povezane. Da lahko pomagamo druga drugi. Da smo prijateljice. In da ne moremo druga brez druge.« (Omahen 2010: 334)

7 Sklep

Nejka Omahen v svojih delih opisuje različne tipe družin, ki so značilni za čas, v katerem živimo. V njenih delih zasledimo nuklearne družine z manjšim ali večjim številom otrok, enostarševske družine in reorganizirane družine, ponekod pa je pomemben tudi vpliv širšega sorodstva. Med nuklearne družine z manjšim številom otrok lahko prištejemo Florino in Anabelino družino v mladinski pripovedi *Dež*, Špelino, Tadejevo in Klemenovo družino v pripovedi *Spremembe, spremembe* in Adelinino družino v *Temnem soncu*. Nuklearni družini z večjim številom otrok pa sta dve, Lejlina družina v *Dežju* in Emina družina v pripovedi *Oh, ta kriza!*. Enostarševske družine so lahko posledica ločitev ali smrti partnerja. Družina Mlakar v pripovedi *Silvija* je posledica ločitve, medtem ko sta Julijina družina v pripovedi *Življenje kot v filmu* in Ivina družina v delu *Spremembe, spremembe* postali enostarševski zaradi mamine smrti. Posebna je Emina družina v *Oh, ta kriza!*, ki je nuklearna družina z večjim številom otrok, a bi jo lahko po maminem odhodu v Ameriko šteli med enostarševske družine. Enostarševska družina je prva stopnja po ločitvi staršev. Včasih se starši po ločitvi ponovno poročijo. Takrat nastane reorganizirana družina. Mednje lahko prištejemo novo družino Silvijinega očeta v pripovedi *Silvija*, poskus Julijinega očeta v *Življenju kot v filmu*, da bi otrokoma priskrbel novo mamo, ki pa se ni dobro končal, in Sarino družino v delu

Spremembe, spremembe. Ta je še posebej zanimiva, saj sta se ponovno poročila tako oče kot mama, vsi skupaj pa odlično funkcionirajo. Med reorganizirane družine pa moramo prišteti še Lejlino družino iz dela *Dež*. Sicer smo jo prišteli že k nuklearnim družinam z večjim številom otrok, a starejša dva otroka sta ostalim le polbrat in polsestra. Njuna mama se je namreč od očeta ločila že po štirih letih zakona, oče pa se je na novo poročil. V nekaterih delih Nejke Omahen je pomembno tudi širše sorodstvo. To je vidno predvsem v delu *Veliko srce*, kjer tvorijo teta, stric in bratranec vse sorodstvo, ki ga je Lara kdaj poznala. Teta in stric sta pomembna tudi v mladinski pripovedi *Temno sonce*, kjer pomagata razrešiti težavne odnose v Adelinini nuklearni družini, in v Sarini družini v delu *Spremembe, spremembe*. Sara je bila namreč zelo navezana na babico, ki pa je nepričakovano umrla. V babici, teti in sestrični najdeta oporo in rešitev tudi Julija in Filip v pripovedi *Življenje kot v filmu*.

Pri družinskih odnosih je zelo pomemben odnos med starši in otroki. Nekateri starši so do svojih otrok razumevajoči in jih vedno spodbujajo. Po navadi jim otroci to ljubezen vračajo. Silvijina mama v delu *Silvija* svojim hčerkam vedno stoji ob strani in jih razume tudi, kadar se spopadajo z najstniškimi problemi. Hčerke jo imajo zelo rade, upoštevajo njene nasvete in ukaze in jo spoštujejo. Julijin oče v *Življenju kot v filmu* je bil vedno zelo razumevajoč, svoja otroka ima zelo rad, z njima je pred selitvijo preživel veliko časa, veliko so se tudi pogovarjali. Trije meseci po selitvi so bili pravo nasprotje tega, a sčasoma se je vrnil v stare tire. Tudi Julija in Filip imata rada svojega očeta, po mamini smrti so se navadili živeti sami in vedela sta, da se lahko kadarkoli obrneta nanj. Razumevajoče starše najdemo tudi v pripovedi *Dež*. S staršema so se dobro razumeli tako Lejla kot njeni bratje in sestre. V njihovi družini je vedno vladala dobra volja, sproščen pogovor in zaupanje. Oče je skupaj s svojo novo ženo Darjo otrokom vedno stal ob strani. Darjo sta imela zelo rada tudi najstarejša otroka, katerima je bila samo mačeha. Prepričana sta bila, da je bila njena vzgoja zelo dobra. Dobre odnose v družini lahko spremljamo tudi v Florini družini. Njen oče je bil črnec, mama pa belka, zato so bili vedno nekoliko izločeni iz družbe. Posledično so bili veliko bolj povezani med seboj, saj so se lahko v težkih trenutkih naslonili eden na drugega. Podobno vzdušje je vladalo tudi v Špelini družini v delu *Spremembe, spremembe*. Starši in otroci so se vedno pogovorili o vsem in si vse naravnost povedali. Starši so Špeli zaupali, sama pa je bila prepričana, da ima najboljše starše na svetu. V istem delu lahko spremljamo še Tadejevo družino, za katero lahko rečemo, da so starši Tadeja vedno podpirali in spodbujali na njegovi poti, in Klemenovo družino. Klemen je za nekaj časa zabredel v slabo družbo, a so se starši potrudili, da so ga spravili spet nazaj na prava pota. Posledično so zdaj sinu nekoliko manj

zaupali in so se ves čas zanimali, kaj počne in s kom se družijo. Klemen je imel svoja starša rad in po svoje jima je bil hvaležen, da sta ga potegnili iz težav. Presenetljivo dobri so tudi odnosi med Saro in njeno mačeho Anito. Sara se je zelo dobro razumela s svojim očetom, prav tako je imela zelo rada svojo mamo, a je njeno mesto dobro zasedla nova mačeha. Sara se je v novi družini počutila sprejeto in vedno je vedela, da se lahko zanese na vse odrasle okoli sebe, tako na mamo in očeta kot na mačeho in očima. Med razumevajoče družinske odnose pa lahko prištejemo še odnos med Emo in njenimi sestrami in očetom v pripovedi *Oh, ta kriza!*. Takoj po maminem odhodu sicer ni kazalo, da bi očeta kaj preveč skrbelo za hčerke, a ko je prebolel ženin odhod, je postal vzoren oče. Hčerkam je bil trdna opora, hkrati pa je prevzel tudi vso vzgojo. Tako je npr. kaznoval Emo, ko je prišla prvič pijana domov. Hčerke so imele najprej z njim veliko problemov, a na koncu so se nanj zelo navezale.

Po drugi strani pa najdemo v delih Nejke Omahen tudi starše, ki niso tako vzorni in s katerimi se otroci ne razumejo tako dobro. V pripovedi *Silvija* so dekleta zelo navezana na mamo, saj očeta ni bilo zraven, ko so ga najbolj potrebovale. Po ločitvi se je odselil v Nemčijo in s hčerkami ni imel veliko stikov. Zdaj je sicer želel, da bi se hčerke preselile k njemu, a one tega niso hotele. V delu *Življenje kot v filmu* je oče sicer zelo vzoren, a ker se je trudil reorganizirati svojo družino, je po selitvi vedno stopil na Lejino stran in s tem od sebe odrival svoja otroka. Ta sta se v tistih treh mesecih življenja pri mačehi Leji počutila zapostavljeno, poleg tega pa Leje nista marala, saj se je ta do njiju obnašala zelo grdo. V *Dežju* je izrazito negativna Anabelina družina. Mama je duševno motena, zato se do svoje hčerke obnaša zelo posesivno, hkrati pa nad njo izvaja verbalno in fizično nasilje. Anabela se svoje mame boji, opore pa ne najde niti v očetu, saj ta veliko potuje. Zanimiva pa je tudi Marija, mama Lejlinega polbrata in polsestre. Po ločitvi sta otroka živela z mačeho, mama pa ju je občasno obiskovala. Ampak predvsem zato, da je dala vsem vedeti, da živi bolje kot oni. Je zelo hladna in vzvišena ženska, ki se nikoli ni trudila razumeti svojih otrok. Zato sta bila Marko in Helena vesela, da ju je vzgajala Darja. Med negativne družinske odnose bi lahko prišteli tudi odnos med Ivo in njenim očetom v delu *Spremembe, spremembe*. Po mamini smrti se je oče namreč zakopal v delo, namesto da bi stal ob strani svoji hčerki, ki ga je močno potrebovala. Zdaj, ko živita v novem kraju, se odnosi med njima izboljšujejo. Težavni so tudi odnosi med Adelino in njenimi starši v *Temnem soncu*. Starši so Adelini vedno nudili vse, kar si je zaželela, trudili pa so se jo tudi razumeti in podpirati. A Adelina je njune materialne dobrine razumela kot nezanimanje za njeno življenje. Postala je zelo uporniška in šele stric in teta sta pomagala, da so se odnosi v njihovi družini nekoliko izboljšali. V delu *Oh, ta kriza!* Sicer

spremljamo razumevajočega očeta, a tudi zelo nerazumevajočo mamo. Karmen ni nikoli gledala za dobrobit svojih hčera. Vedno si je nekaj zamislila, nato pa samo sebe prepričevala, da je to dobro za vse. Hčerke se nanjo niso mogle zanesti, zato so ji kmalu nehale zaupati. Na koncu so se po njeni selitvi v Ameriko navadile na življenje brez nje in se veliko bolj navezale na očeta.

Zanimivi so tudi odnosi v širšem sorodstvu. Julija in Filip iz *Življenja kot v filmu* sploh nista vedela, da imata babico, teto in sestrično, a v težkih trenutkih, ko je stanje v njihovi novi družini postajalo nevdržno, sta oporo in rešitev našla prav pri njih. V pripovedi *Veliko srce* spremljamo siroto Laro, ki v najstniških letih izve, da ima sorodnike. Njen stric je sprva zelo hladen in nerazumevajoč, prav tako teta, bratranec pa je do Lare zelo nesramen. A sčasoma se Lara nanje naveže, v stricu dobi trdno oporo, ki si jo je vedno želela, saj jo je stric podpiral na vseh njenih poteh. V teti je dobila mamo, ki je ni nikoli poznala, z njo se je lahko pogovarjala o vsem in se ji zaupala. V bratrancu pa je dobila nekakšnega brata, ki ga ni nikoli imela in s katerim se je lahko zabavala, pa tudi zbadala. Širše sorodstvo je poudarjeno tudi v delu *Spremembe, spremembe*. Sara se je po ločitvi staršev naslonila na svojo babico in ta ji je pomagala prebroditi težke trenutke. Zdaj pa ji je babica umrla in Sara se je morala soočiti z njeno smrtjo. Nazadnje pa širšo družino spremljamo še v pripovedi *Temno sonce*. Adelina se s svojimi starši ni razumela, po nesreči pa se je to le še stopnjevalo. Oporo je našla v stricu in teti, ugotovila pa je tudi, da jima lahko zaupa. Končno se je počutila res sprejeto in stric in teta sta poskrbela tudi za to, da je razmislila o svojem odnosu z očetom in mamo. Na koncu lahko rečemo, da so odnosi v širšem sorodstvu večinoma pozitivni, najstniki pa tu najdejo oporo, ki jim primanjkuje v krogu ožje družine.

Tako v družinah, kjer starši svoje otroke podpirajo, kot v družinah, kjer straši svojih otrok ne razumejo, so zelo pomembni odnosi med brati in sestrami. Nekateri se med seboj razumejo nekoliko bolje kot drugi, a povsod moramo vzeti v ozir, da so to najstniki in da so različni majhni spori med njimi nekaj povsem običajnega. V mladinski pripovedi *Silvija* se najmlajša sestra Aleks dobro razume s starejšima sestrama. Odnosi med Brino in Silvijo pa so tipično najstniški. Veliko se dražita in zbadata, a kadar se znajdetata v težavah, si pomagata. V delu *Življenje kot v filmu* se Julija in Filip že na začetku dobro razumeta. Še večjo oporo eden v drugem pa najdetata po selitvi k Leji. Takrat se njuna nova sestra Jasna začne zelo posesivno obnašati do Julije in škodovati ljudem, ki so ji pri srcu, tudi Filipu. A Julija in Filip skupaj prebrodita tudi to obdobje. V *Dežju* spremljamo tri družine, v Lejlini so otroci zelo povezani med sabo, posebej opazna je Lejlina ljubezen do sestrice Lote in do starejše polsestre Helene,

s katero se lahko pogovori o vsem. Zelo navezana eden na drugega sta tudi Flora in njen brat Kit. Zaradi težkega življenja, ko sta se večkrat počutila nesprejeto, sta oporo vedno našla drug v drugem. Vedno sta se pogovorila o vsem, skupaj pa sta reševala tudi ljubezenske težave. Po drugi strani pa je bila Anabela edinka, ki je verjetno ravno zato tako rada preživljala čas pri Lejlini veliki družini. Edinka je bila tudi Lara v delu *Veliko srce*, ki pa je nazadnje nekakšnega brata dobila v svojem bratrancu. Glede odnosov med brati in sestrami v pripovedi *Spremembe, spremembe*, lahko rečemo, da se družine zelo razlikujejo med seboj. O Tadejevi glede tega nimamo nobenih podatkov, Iva je bila edinka, Špela se je s svojima bratoma dobro razumela in ju je imela rada, kljub temu da jima je pravila mali nadlogi, Sara je bila zelo navezana na svojo mlajšo polsestro Eriko in je z njo preživela vsak prosti trenutek, ki ga je imela, na svojo sestro Nino pa je bil zelo navezan tudi Klemen. Z njo se je lahko pogovoril o vsem in prav ona mu je pomagala reševati ljubezenske težave s Saro. Adelina v delu *Temno sonce* je bila edinka, a se je zelo dobro razumela s svojo sestrično Jasmino, na katero se je lahko naslonila v vseh težkih trenutkih, ko se je doma počutila nesprejeto. Zanimiv pa je odnos med sestrami v delu *Oh, ta kriza!*. Ema je na začetku nergala čez vse svoje sestre in po maminem odhodu so se med seboj tudi veliko kregale. A lahko rečemo, da je prav mamin odhod poskrbel, da so se med seboj zelo povezale in ugotovile, da so dobre prijateljice. Če izvzamemo najstniška zbadanja in nerganja, lahko rečemo, da so odnosi med brati in sestrami zelo dobri. Med seboj si zaupajo in se podpirajo. V družinah, kjer se otroci slabo razumejo s svojimi starši, pa je prav podpora bratov in sester tista, ki jim pomaga prebroditi težave. Tu se pokažejo težave edincev, saj npr. Iva po mamini smrti nima nikogar, s komer bi lahko delila svojo bolečino. Če bi imela podporo brata ali sestre, mogoče ne bi poskušala narediti samomora.

Nejka Omahen je torej v svojih delih zajela različne tipe družin, ki pa jih lahko brez problema najdemo v svetu okoli nas. Glede na to, da se v zadnjem času povečuje število ločitev, je pričakovano, da je v njenih delih največji delež ločenih, torej enostarševskih ali reorganiziranih družin. Prav tako je zajela različne odnose med starši in otroci ter med sestrami in brati. Nasploh lahko rečemo, da njena dela dobro prikazujejo, kako se najstniki spopadajo z različnimi družinskimi odnosi, ki so verjetni in pravzaprav v našem vsakdanjem življenju zelo pogosti.

POVZETEK

Nejka Omahen je pisateljica, ki je že kot gimnazijka postala znana širšemu krogu mladih bralcev v Sloveniji. Njena mladost je bila kriva za to, da njena prva dela niso bila literarno najbolj dovršena, a tudi za to, da je postala zelo priljubljena med mladimi bralci. V svojih delih namreč opisuje življenja najstnikov, ki temeljijo na njenih lastnih izkušnjah in zato se lahko najstniki, ki berejo njene mladinske pripovedi z lahkoto poistovetijo z njenimi glavnimi junakinjami in njihovimi doživetji. Njene junakinje se ukvarjajo s stvarmi, ki so značilne za mladostnike njihove starosti: s šolo, ljubeznijo, prijateljstvom in družino. V svoji diplomski nalogi sem se posvetila družinskim odnosom v njenih delih. Včasih je med družinami prevladovala klasična nuklearna družina z zaposlenim očetom, materjo gospodinja in dvema otrokoma. Danes je slika tipov družin veliko bolj raznolika. Nejka Omahen v svojih delih prikazuje sodobne tipe družin. V današnjem času se veliko govori o povečevanju števila ločenih parov, zato ni čudno, da se v delih Nejke Omahen največkrat pojavijo ločene in kasneje reorganizirane družine. A avtorica nam predstavi tudi druge tipe družin: enostarševske, ki so to postale zaradi ločitve ali smrti partnerja, nuklearne družine z večjim številom otrok in nuklearne družine, ki niso klasične, saj je mama skoraj vedno zaposlena. Izjema je le Anabelina mama v mladinski pripovedi *Dež*, ki je gospodinja, a spet ne tipična, saj je njena družina zelo bogata. Izmed vseh del Nejke Omahen pa na podlagi družinskih odnosov najbolj izstopa *Veliko srce*. Lara je namreč sirota, ki ni vedela, kaj se je zgodilo z njenimi starši, prav tako pa ni vedela, da ima še kakšne sorodnike. Nazadnje je šla živeti k stricu in po mučnih prvih mesecih prvič v življenju začutila družinsko pripadnost. Nejka Omahen nam tako kljub svoji mladosti predstavi pisano paleto družinskih odnosov, pa tudi pisano paleto najstnic, ki se morajo z njimi spopadati.

VIRI

Nejka Omahen: *Silvija*. Ljubljana: DZS, 1999 (Dober dan roman!, 13).

Nejka Omahen: *Življenje kot v filmu*. Ljubljana: DZS, 2000 (Dober dan roman!, 15).

Nejka Omahen: *Dež*. Ljubljana: DZS, 2001 (Dober dan roman!, 19).

Nejka Omahen: *Veliko srce*. Ljubljana: DZS, 2002 (Dober dan roman!, 22).

Nejka Omahen: *Spremembe, spremembe*. Ljubljana: DZS, 2007.

Nejka Omahen: *Temno sonce*. Ljubljana: DZS, 2009.

Nejka Omahen: *Oh, ta kriza!* Ljubljana: DZS, 2010.

LITERATURA

Tina Cipot Mal: Piše, kadar ji zmanjka knjig. *Delo* XL/21 (28. januar 1999). 19.

Barbara Hanuš: Otroštvo v spominih in sodobnosti: Nova dela Nejke Omahen, Janje Vidmar in Ivana Sivca. *Delo* XLIII/122 (30. maj 2001). 4.

Dragica Haramija: Ljubezen v mladinski književnosti. *Riječ* VII/2 (2001). 96–104.

Dragica Haramija: Žanri slovenskega mladinskega realističnega romana. *Slovenski roman*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 2003 (Obdobja, 21). 171–180.

Dragica Haramija: Pregled sodobne slovenske mladinske proze. *Jezik in slovstvo* L/3/4 (maj–avgust 2005). 27–36.

Tilka Jamnik: Nejka Omahen in njeni *romani kot v življenju*. Nejka Omahen, *Dež*. Ljubljana: DZS, 2001. 261–263.

Tilka Jamnik: *Veliko srce* Nejke Omahen. Nejka Omahen, *Veliko srce*. Ljubljana: DZS, 2002. 391–394.

Marjana Kobe: *Pogledi na mladinsko književnost*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1987.

Janko Kos: *Literarna teorija*. Ljubljana: DZS, 2001.

Tony Lawson, Marsha Jones in Ruth Moores: *Sociologija: shematski pregledi*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2004.

Alenka Švab: *Družina: od modernosti k postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, 2001.

Vida Voglar: Nejka Omahen: Če bi morala odstopiti počitnice za pisanje, jih nikakor ne bi! *Mentor* XXII/1 (2001). 57-61.

Moja naj knjiga: Nosilci priznanj. Knjižnica Otona Župančiča, april 2007. http://www.naj-knjiga.si/nosilci_priznanj/index.aspx (Dne: 18. 8. 2014.)

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu s strokovnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 10. september 2014

Erika Može